

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CELESTYNÓW NA LATA 2023 - 2030

Spis treści

WPROWADZENIE	3
1. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ	4
2. UWARUNKOWANIA FORMALNE DO OPRACOWANIA STRATEGII	6
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY CELESTYNÓW	7
1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	12
4. JAKOŚĆ ŻYCIA W GMINIE – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	14
4.1. Ocena sytuacji Gminy	15
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	19
5. ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM WNIOSKÓW Z DIAGNOZY ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	21
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY CELESTYNÓW	24
1. MISJA I WIZJA	24
2. CELE STRATEGICZNE W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.	26
3. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	52
4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY CELESTYNÓW, USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	56
4.1. Kluczowe uwarunkowania rozwojowe gminy Celestynów	56
4.2. Rekomendacje i kierunki interwencji	57
4.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym	59
4.4. Model funkcjonalno-przestrzenny	63
5. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH O ZASIĘGU REGIONALNYM	67
6. SYSTEM WDRAŻANIA I REALIZACJI, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	70
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I RAMY FINANSOWE	72
Spis tabel	69
Spis wykresów	69
Spis rycin	69
WYKAZ SKRÓTÓW	74

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem określającym kierunki i obszary rozwoju Gminy jakie stawiać będą przed sobą władze lokalne, przez najbliższe kilka lat. Jak wynika z powszechnych badań naukowych oraz z obserwacji, planowanie strategiczne jest jednym z wyznaczników poprawnego zarządzania, co w przypadku samorządu terytorialnego, w perspektywie czasowej przekłada się na rozwój lokalny. Strategia ma za zadanie przede wszystkim zdiagnozować problemy i potrzeby, eliminować istniejące bariery, oraz efektywnie wykorzystać lokalne atuty. Prezentowany dokument określa strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie **ciągłości i trwałości działania władz gminy**, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Pracę nad Strategią poprzedziły badania i analizy, ukazujące zmiany, jakie zaszły na terenie Gminy w ostatnich latach. W pierwszej kolejności analizie poddano ogólnodostępne dane statystyczne (jak np. dane GUS, portalu www.polskawliczbach.pl, PUP i inne.) oraz statystyki zbierane przez Urząd Gminy i poszczególne jednostki gminne. Wynikiem tych prac jest obszerna diagnoza, stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

Podstawowymi elementami prezentowanej Strategii są:

- wnioski z diagnozy,
- analiza SWOT,
- wizja i misja,
- cele strategiczne i operacyjne, poszczególne zadania,
- model funkcjonalno-przestrzenny,
- system wdrażania, monitoring i ewaluacja,
- załączniki

Strategia Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Założono, iż zasięg czasowy 2023 – 2030 pozwoli na wdrożenie celów strategicznych, uwzględni analizowane szanse

i zagrożenia oraz pozwoli na skuteczny monitoring oraz ewaluację określonych wskaźników, przy wcześniejszym procesie wdrażania.

1. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Prace nad Strategią rozpoczęto w grudniu 2021 roku, od spotkań roboczych z Wójtem i Zespołem Kierowniczym Gminy. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej Gminy, badaniami ankietowymi (od 18 grudnia 2021 do 9 stycznia 2022 roku) oraz warsztatami strategicznymi. Warsztaty zrealizowano metodą partnerstwa lokalnego z udziałem przedstawicieli mieszkańców, Rady Gminy, jednostek organizacyjnych, Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku, przedstawicieli lokalnych firm, NGO, Policji, Straży Pożarnej, MPK, Nadleśnictwa. Efektem tej metody było wypracowanie oddolnych rozwiązań i podstaw do planowania zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców. Podczas pierwszych warsztatów (08.04.2022 r.) uczestnicy opracowali Beczke Zasobów Lokalnych, na następnych (10.05.2022r., 24.05.2022r. i 13.06.2022r.) pracowali w obszarach określających sferę przestrzenną, gospodarczą i społeczną Gminy. Podczas pracy w grupach zdefiniowano problemy oraz potrzeby, wskazano zasoby Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary interwencji, z których wynikają trzy zasadnicze cele strategiczne. W ramach każdego celu określono cele operacyjne (kierunki działań), wyznaczając dla poszczególnych konkretne działania, realizacja których wpłynie na osiągnięcie założonych celów.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030 został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 40 z późn. zm.) z uwzględnieniem wniosków diagnozy, przeprowadzonych badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Mazowieckiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.). Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Przy opracowywaniu projektu Strategii również uwzględniono zapisy ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1259 z późn. zm.).

Poniżej przedstawiono poszczególne **etapy procesu prac** nad Strategią Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030:

Tabela 1 Etapy procesu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023 - 2030

Źródło: Opracowanie własne

Głównym założeniem przedmiotowego dokumentu będzie podniesienie poziomu życia mieszkańców, przy uwzględnieniu procesu przemian społeczno-gospodarczych. Strategia podkreśla atuty Gminy, analizuje i rozwiązuje problemy w niej występujące, wprowadza zmiany jakościowe doskonalące jakość usług oferowanych przez Gminę. Zasięg oddziaływania Strategii Rozwoju Gminy Celestynów obejmuje cały jej obszar, uwzględniając funkcjonowanie poszczególnych sołectw.

2. UWARUNKOWANIA FORMALNE DO OPRACOWANIA STRATEGII

Należy zaznaczyć, iż Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem nieobowiązkowym, natomiast posiadanie jej podnosi standardy zarządzania gminą, pozwala w strategiczny sposób zaplanować przyszłość i określić konkretne kierunki rozwoju. Głównym dokumentem szczebla krajowego, który wskazuje potrzebę wykonania strategii rozwoju gminy jest Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.

Kształt niniejszego dokumentu wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 40 z późn. zm.) – art. 10e-f., zgodnie z którymi Strategia musi zawierać następujące elementy:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2022r., poz. 2094 z późn. zm.), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, dane aspekty uwzględniono w Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030 w zakresie uzgodnionym z Władzami Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy i jej cele zostały opracowane również w korelacji z dokumentami, które mają wpływ na politykę rozwoju kraju, w tym Gminy, wśród tych dokumentów znajdują się między innymi:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego Załącznik nr 1 do Uchwały nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.,
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 r.,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY CELESTYNÓW

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ

Celestynów – jest gminą wiejską położoną w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim, na Nizinie Mazowieckiej, oddaloną o ok. 32 km na południowy wschód od centrum Warszawy, oraz o 10 km od Otwocka. Jej część centralna i wschodnia położona jest na Równinie Garwolińskiej (318.790), zachodnia zaś na terenach Doliny Środkowej Wisły (318.75)¹. Jest jedną z ośmiu gmin tworzących powiat otwocki, centralne położenie sprawia, iż posiada bezpośredni kontakt z niemal wszystkim gminami tego powiatu. Pomimo wiejskiego charakteru, użytki rolne stanowią jedynie 35 % ogółu gruntów. Zdecydowaną większość, bo ponad 50% powierzchni Gminy stanowią lasy. Ponad 95% obszaru Gminy objęta jest różnymi formami ochrony. Większość z nich wchodzi w skład Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Z tych też względów największym bogactwem naturalnym gminy Celestynów są lasy i obszary chronione.

Na terenie gminy Celestynów nie występują zjawiska zagrożenia powodziowego. Środkowa i północna część Gminy jest umiarkowanie zagrożona suszą, w południowej z wyłączeniem trzech obszarów występuje silne zagrożenie suszą².

Gmina pod względem liczby ludności w powiecie otwockim należy do jednej z najmniej licznych - zamieszkuje ją 9,42 % ludności powiatu w liczbie 11 701 mieszkańców w 15 sołectwach. Pod względem zajmowanego arealu jest czwartą gminą stanowiąc 14,43 % powierzchni powiatu. Gęstość zaludnienia 131 os. na 1 km² przyjmuje wartość poniżej przeciętnej dla powiatu (200 os./km²).

Gmina Celestynów wchodzi w skład Aglomeracji Warszawskiej, jest siedzibą Gminy Celestynów oraz Nadleśnictwa Celestynów.

¹ Nazwy mezoregionów, wynikające z obowiązującej regionalizacji fizycznogeograficznej Polski.

² Wg. Hydroportalu ISOK - https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qpmmap=qppss

Gmina jest stosunkowo słabo zurbanizowana. Tereny zabudowane nie przekraczają 10% ogólnej powierzchni, przy bardzo niskim udziale terenów związanych z działalnością produkcyjną i usługową.

Gmina Celestynów wraz z całym powiatem otwockim na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 określającego podział województwa mazowieckiego na dwie jednostki statystyczne poziomu NUTS2 –**znajduje się w ramach regionu warszawskiego stołecznego**. Obszarowo nie wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego i nie obejmuje jej projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020+ , natomiast stowarzyszona jest z gminami Metropolii Warszawskiej oraz należy do Lokalnej Grupy Działania „Natura i Kultura”. Zgodnie z polityką rozwoju powiat otwocki, w tym gmina Celestynów należą do **miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy**.

Przez Gminę przebiegają najważniejsze szlaki komunikacyjne o charakterze krajowym, wojewódzkim i lokalnym: dwie drogi krajowe: nr 50 Góra Kalwaria - Kołbiel (będąca fragmentem obwodnicy Warszawy dla tranzytu ciężarowego relacji Sochaczew - Grójec - Mińsk Mazowiecki) oraz droga ekspresowa nr S17 Warszawa - Lublin, a także dwie drogi wojewódzkie nr 797 Celestynów - Regut (do drogi nr 50) i droga nr 862 Osieck - Tabor (od granicy gminy do drogi nr 50). Planowana jest budowa nowej trasy w ramach DK 50 o parametrach drogi ekspresowej lub autostrady, biegnącej od planowanego Centralnego Portu Lotniczego w Baranowie w kierunku szlaków komunikacyjnych prowadzących do wschodniej granicy kraju. Ponadto w Gminie występuje dość bogata sieć dróg powiatowych(12) oraz gminnych o długości 125,61 km.

Przez teren Gminy przebiegają dwie linie kolejowe: nr 7 Warszawa – Lublin i nr 12 Skierniewice - Łuków.

Większość obszaru Gminy jest dobrze skomunikowana w zakresie telefonii komórkowej i internetu, z pewnymi niedostatkami w południowych miejscowościach Gminy t.j. Ponurzyca, Podbiel, Zabieźki.

Dostęp do sieci wodociągowych posiada niemal 100% mieszkańców - 98,7% budynków podłączonych jest do wodociągów. Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 43,8% mieszkańców, jest to znacznie mniej niż mieszkańcy powiatu (60,2%) i mieszkańcy woj. mazowieckiego (70,2%). Niemniej władze Gminy podejmują intensywne działania w tym zakresie, realizując aktualnie projekt, dzięki któremu przybędzie w Gminie ok. 35 km sieci kanalizacyjnej.

Z sieci gazowej korzysta jedynie 34,3% mieszkańców Gminy, przy średniej dla powiatu 71,1%, a dla województwa 55%.

Zaopatrzenie w ciepło odbywa się wyłącznie w zakresie indywidualnym. Z uwagi na liczne zastrzeżenia wyrażone w badaniach ankietowych względem jakości powietrza, należy wnioskować,

iz na terenie Gminy istnieją spore potrzeby w zakresie wymiany źródeł ogrzewania (pieców) oraz promowania „zielonej energii”.

Generalnie na terenie Gminy brak jest infrastruktury do pozyskiwania energii ze słońca czy wiatru (poza prywatnymi instalacjami oraz na budynkach użyteczności publicznej), należy podjąć działania w zakresie promocji (pozyskania inwestorów?) budowy instalacji OZE (fotowoltaicznych, wiatrowych).

W badaniach ankietowych mieszkańcy zgłaszali potrzeby w zakresie rozbudowy sieci dróg i tras rowerowych oraz infrastruktury obsługującej ruch turystyczny.

Gospodarka odpadami komunalnymi w Gminie funkcjonuje na bardzo dobrym poziomie. 100% nieruchomości objęta jest systemem ewidencji odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Poziom ograniczenia odpadów biodegradowalnych oraz poziom recyklingu, papieru, szkła, metalu i plastiku osiąga wskaźniki znacznie wyższe od wymaganych.

Polityka przestrzenna Gminy, uwzględniająca uwarunkowania jej rozwoju przestrzennego określana jest w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Celestynów, ostatnio aktualizowanym w 2016 r. Na obszarze Gminy obowiązuje 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujące ok. 23% powierzchni Gminy.

Gmina Celestynów, z uwagi na specyficzne warunki środowiskowe posiada znacznie ograniczone możliwości rozwoju urbanistycznego. Na terenach obszarowych form ochrony przyrody (MPK, WOChK) wykluczona jest realizacja inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, co generalnie nie sprzyja znaczącemu rozwojowi infrastruktury gospodarczej. Natomiast dobra komunikacja (w tym, nowo wybudowana trasa S17, linia kolejowa nr 7), urokliwy krajobraz a zarazem bliskość dużego ośrodka miejskiego, tworzą klimat dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego i przyciągania nowych mieszkańców.

Jednym z postulatów wypracowanych na warsztatach strategicznych to potrzeba przeprowadzenia scalania gruntów i opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla kolejnych miejscowości z uwzględnieniem terenów inwestycyjnych i pod zabudowę jednorodziną.

Ważniejsze rekomendacje i wnioski wypracowane na warsztatach strategicznych w obszarze Środowisko naturalne i infrastruktura, planowanie przestrzenne

- Edukacja ekologiczna w zakresie czystości lasów, segregacji odpadów;
- Ekoturystyka – zwiększenie infrastruktury turystycznej;
- Racjonalne wykorzystanie wody;
- Tworzenie – budowanie marki miejsca dla gminy Celestynów;
- Błękitno – zielona architektura:
 - a/ retencjonowanie wody,
- Kampania ekologiczna w gminie na rzecz ochrony środowiska;

- Modernizacja oświetlenia – nowoczesne oświetlenie, czujniki - efekt oszczędność;
- Budowa PSZOKU wyposażonego we wszystkie wymagane elementy;
- Budowa „gminnego” kompostownika na odpady zielone, zbierane z terenów publicznych;
- Przygotowanie działek gminnych do sprzedaży;
- Podejmowanie działań w kierunku zmiany granic terenów chronionych, uaktualnienie i zbilansowanie terenów chronionych oraz przeznaczonych pod zabudowę.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

W gminie Celestynów w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 182 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 924 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wśród zarejestrowanych podmiotów dominują (1130) mikro-przedsiębiorstwa, zatrudniające 0 - 9 pracowników. W porównaniu z województwem mazowieckim (129) oraz powiatem otwockim (120), **liczba i tempo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w gminie Celestynów (86)** w przeliczeniu na 1000 mieszkańców **są najniższe**. Podobnie kształtuje się rynek pracujących wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców, spośród analizowanych obszarów: powiat (236), województwo (313), w gminie Celestynów (188 os.) jest najniższy. Wg danych GUS za 2020 r. zdecydowana większość pracujących - 33,8% zatrudniona jest w przemyśle i budownictwie, 20,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja oraz komunikacja), 11,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Celestynów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), oraz 2,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Analizując **produkcyjne grupy wiekowe** w na tle powiatu i województwa, **sytuacja w gminie Celestynów jest najkorzystniejsza**. Grupa osób w wieku przedprodukcyjnym jest najbardziej zbliżona do grupy osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast grupa osób w wieku produkcyjnym w gminie Celestynów stanowi najwyższy udział spośród prezentowanych obszarów. Uwagę zwraca fakt, iż spośród 2 201 pracujących aż 1 739 osób wyjeżdża do pracy poza teren Gminy, 815 osób dojeżdża do pracy w gminie Celestynów z innych gmin. Saldo wyjazdów i przyjazdów do pracy wynosi – 924 osoby.

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Celestynów wynosiło 5 281,35 PLN, co odpowiada 95.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Stopa bezrobocia na koniec 2020 r w powiecie otwockim wynosiła 4,9% i była niższa o 0,3 % od średniej w województwie mazowieckim i o 1,3% od średniej w Polsce. W gminie Celestynów na koniec 2020 r. pozostawało 220 osób bezrobotnych.

W rolnictwie dominują drobne gospodarstwa rolne o powierzchni do 1,5 ha – 31,56%, w związku powyższym odrywa ono marginalną rolę w lokalnej gospodarce.

W zakresie finansów samorządowych, sytuacja kształtuje się dość korzystnie. W latach 2010 - 2020 zarówno dochody, jak i wydatki Gminy wzrastały. W analizowanym okresie nadwyżka operacyjna (różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi) wzrosła z poziomu 2010r. 2 357 905,81 zł do 2020r. 9 960 809,95 zł. Ponadto, wydatki w poszczególnych latach nie przekraczały dochodów.

W analizowanym okresie relatywnie spada również wskaźnik zadłużenia Gminy. Zgodnie z projektem uchwały Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Celestynów na lata 2020-2037 kształt wskaźnika obsługi zadłużenia pozwala na przyszłą obsługę dodatkowych zobowiązań.

Podczas prac analitycznych, zdiagnozowano główne bariery rozwoju gospodarczego na terenie gminy Celestynów. Należą do nich:

- silnie ograniczona strefa działalności gospodarczej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w związku z ochroną obszarową w ramach Mazowieckiego Parku Krajobrazowego,
- stosunkowo małe pokrycie Gminy planami miejscowymi (ok.23%) wymusza konieczność wydawania decyzji o warunkach zabudowy,
- utrudniona lokalizacja inwestycji gospodarczych generujących miejsca pracy,
- braki w zakresie usług społecznych - brak instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, może stanowić barierę dla osiedlania się młodych, aktywnych zawodowo ludzi.

Ważniejsze rekomendacje i wnioski w zakresie rozwoju gospodarczego Gminy wypracowane przez uczestników warsztatów strategicznych:

- Tworzenie planów miejscowych i wskazywanie w nich obszarów pod działalność gospodarczą i terenów inwestycyjnych oraz zabudowę mieszkaniową;
- Ułatwianie procesów administracyjnych dotyczących budownictwa:
 - rozszerzenie działań dotyczących scalania gruntów,
 - rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
 - rozbudowa dróg (wytyczenia korytarzy drogowych);
- Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej i wypoczynkowej (szlaki piesze, szlaki i trasy rowerowe, pozostała infrastruktura) umożliwiającej obsługę ruchu turystycznego oraz szeroko pojętą rekreację;
- Promocja wykorzystania rolniczych terenów Gminy pod rozwój plantacji aronii;
- Tworzenie podmiotów przedsiębiorczości społecznej w Gminie;
- Intensyfikacja działań w rozwoju sieci internetowej i telefonii komórkowej;
- Zwiększenie zasięgu działalności Spółek Wodnych;

- Tworzenie – budowanie „marki miejsca” dla Gminy Celestynów;
- Promocja produktu turystycznego PRZYSTANEK CELESTYNÓW;
- Stworzenie aktualnej i czytelnej mapy tras turystycznych i miejsc turystycznych w Gminie, stworzenie przewodnika z trasami i opisem miejsc turystycznych oraz infrastruktury turystycznej online oraz przewodnika kieszonkowego;
- Wsparcie rozwoju agroturystyki w Gminie;
- Mała infrastruktura turystyczna;
- Dworzec PKP – punkt informacji turystycznej;
- Stworzenie strategii rozwoju turystyki i produktu turystycznego gminy Celestynów PRZYSTANEK CELESTYNÓW na lata 2023 – 2033.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Gminę Celestynów w 2020 r. zamieszkiwało 11 701 mieszkańców, w tym 51,4% stanowią kobiety, a 48,6% mężczyźni. W analizowanym okresie tj. od 2010 r. w Gminie przybyło 383 osoby tj. wzrost o 3,38% w stosunku do 2010 r. W tym samym okresie w powiecie otwockim liczba ludności spadła o 170 osób, tj. -0,4%. Dynamika wzrostu liczby ludności w gminie Celestynów jest zbliżona do dynamiki wzrostu liczby ludności w województwie mazowieckim, która w analogicznym okresie wynosiła 3,47%.³

Analiza biologicznych grup wiekowych w Gminie, wskazuje na korzystną relację pomiędzy grupami wiekowymi osób w wieku 0-14 lat stanowiących 17,1% przewyższając udział grupy w wieku 65+ o 0,3%, w sytuacji gdzie przeciętnie w kraju udział osób w wieku 65+ przewyższa udział młodzieży o ponad 3%. Dodatkowo grupa osób w wieku 15-64 lata stanowi najliczniejszą grupę (najbardziej mobilni i aktywni zawodowo), przewyższając średnią powiatową i wojewódzką o ponad 2%.

Od 2012 roku do 2019r. w gminie Celestynów odnotowano dodatni przyrost naturalny (średniorocznie ok. 35 osób). W 2020 r. w Gmina posiada ujemny przyrost naturalny wynoszący -9.

Należy zwrócić uwagę, iż **sytuacja demograficzna w Polsce** kształtowała się w tym okresie pod wpływem **pandemii** wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

W 2019 roku 34,3% zgonów w gminie Celestynów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,8% zgonów były nowotwory, a 7,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 mieszkańców gminy Celestynów przypada 11,08 zgonów. Jest to znacznie mniej od średniej wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej

³ Dane; www.polskawliczbach.pl

od średniej wartości dla kraju.⁴ W 2020r. odnotowano ujemne saldo migracji wewnętrznych wynoszące -29 osób.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w porównaniu do powiatu otwockiego (110,2), województwa mazowieckiego (114,0) oraz Polski (122,8), w gminie Celestynów osiąga korzystną wartość (101,7).

Potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej wskazują w zakresie opieki zdrowotnej na konieczność poprawy dostępu do specjalistów, w zakresie edukacji - rozbudowę placówki oświatowej w Starej Wsi. Mieszkańcy w ankietach wskazują potrzebę uatrakcyjnienia zajęć pozalekcyjnych, które przyczynią się do podniesienia poziomu nauczania. Respondenci w ankiecie oceniającej jakość życia wskazali na potrzebę uruchomienia placówki sprawującej opiekę nad dziećmi do lat 3, poprawę oferty spędzania wolnego czasu dla wszystkich grup wiekowych, w szczególności dla seniorów i osób niepełnosprawnych. W zakresie kultury i dziedzictwa narodowego wyrażono oczekiwania w zakresie budowy nowoczesnego, dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych ośrodka kultury. Mieszkańcy też wyrazili potrzebę uruchomienia na bazie Gminnego Ośrodka Kultury instytucji wsparcia organizacji pozarządowych, które wykazują się dość prężną działalnością.

Działania Gminy w celu zmiany sytuacji społecznej powinny skupić się przede wszystkim na poprawie warunków życia mieszkańców, wynikających m.in. rozwoju lokalnej gospodarki. Poprawa warunków życia mieszkańców powinna obejmować przede wszystkim dalszy rozwój sfery usług o charakterze publicznym oraz poprawie dostępu do mieszkań - zwiększenie liczby oddawanych do użytkowania mieszkań⁵. Sugeruje się również, aby Gmina wydzieliła i przygotowała uzbrojone tereny pod zabudowę jednorodzinną, prowadząc przy tym akcję promocyjną „Zamieszkaj w gminie Celestynów”.

Ważniejsze rekomendacje i wnioski wypracowane na warsztatach strategicznych w obszarze polityka społeczna

- Budowa infrastruktury społecznej – integracja społeczna;
- Opieka nad dziećmi do lat 3 – powstanie żłobków, klubów malucha (publicznych i prywatnych) w Gminie;
- Ankietyzacja osób dorosłych, w tym seniorów i osób niepełnosprawnych – badanie potrzeb w zakresie organizacji i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego przez w/w osoby;

⁴ www.polskawliczbach.pl

⁵ Ocena aktualności Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Gmina Celestynów - Załącznik Nr 1 Do Uchwały Nr 412/18 Rady Gminy Celestynów z dnia 30 sierpnia 2018 r.

- Współpraca z CIS, KIS, WTZ i ZAZ w ramach aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem, w tym osób niepełnosprawnych, współpraca z doradcą zawodowym;
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami: współpraca z regionalnymi przedsiębiorcami - zakłady pracy chronionej, utworzenie spółdzielni socjalnych;
- Scalenie środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin (spotkania towarzyskie, spotkania ze specjalistami, wydarzenia kulturalne dla niepełnosprawnych, zajęcia sportowo-ruchowe dla niepełnosprawnych), realizacja programów dla osób niepełnosprawnych;
- Poszerzanie oferty związanej z profilaktyką zdrowotną. Uruchomienie programów związanych profilaktyką zdrowotną;
- Wypracowanie strategii polityki zdrowotnej w gminie Celestynów;
- Uruchomienie w gminie programów profilaktycznych i zdrowotnych dla osób 30 + dot. chorób serca, nowotworów, cukrzycy, żywienia i leczenia otyłości;
- Uruchomienie programów profilaktycznych dla młodzieży – rak szyjki macicy, dot. żywienia i leczenia otyłości;
- Otyłość wśród dzieci i młodzieży - profilaktyka i promocja zdrowego trybu odżywiania i aktywności fizycznej, współpraca z Ośrodkiem Zdrowia, korzystanie z programów leczących otyłość;
- Zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych;
- Wydłużenie czasu pracy usług zdrowotnych i prozdrowotnych dla mieszkańców.

4. JAKOŚĆ ŻYCIA W GMINIE – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego gminy Celestynów przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie elektronicznego kwestionariusza (wzór ankiety stanowi zał. nr 1 do Diagnozy). Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Badania prowadzone były w dniach od 18 grudnia 2021 r. do 9 stycznia 2022 r. Respondenci odpowiadali na pytania:

Części I w trzech blokach tematycznych:

- z zakresu środowiska naturalnego, przestrzeni i komunikacji, gospodarki, przestrzeni i środowiska;
- sfery i infrastruktury społecznej;
- gospodarki i infrastruktury technicznej.

Części II

- wybór obszarów, które są najistotniejsze do poprawy jakości życia w ciągu najbliższych lat: katalog zamknięty poszerzony o indywidualny wybór.

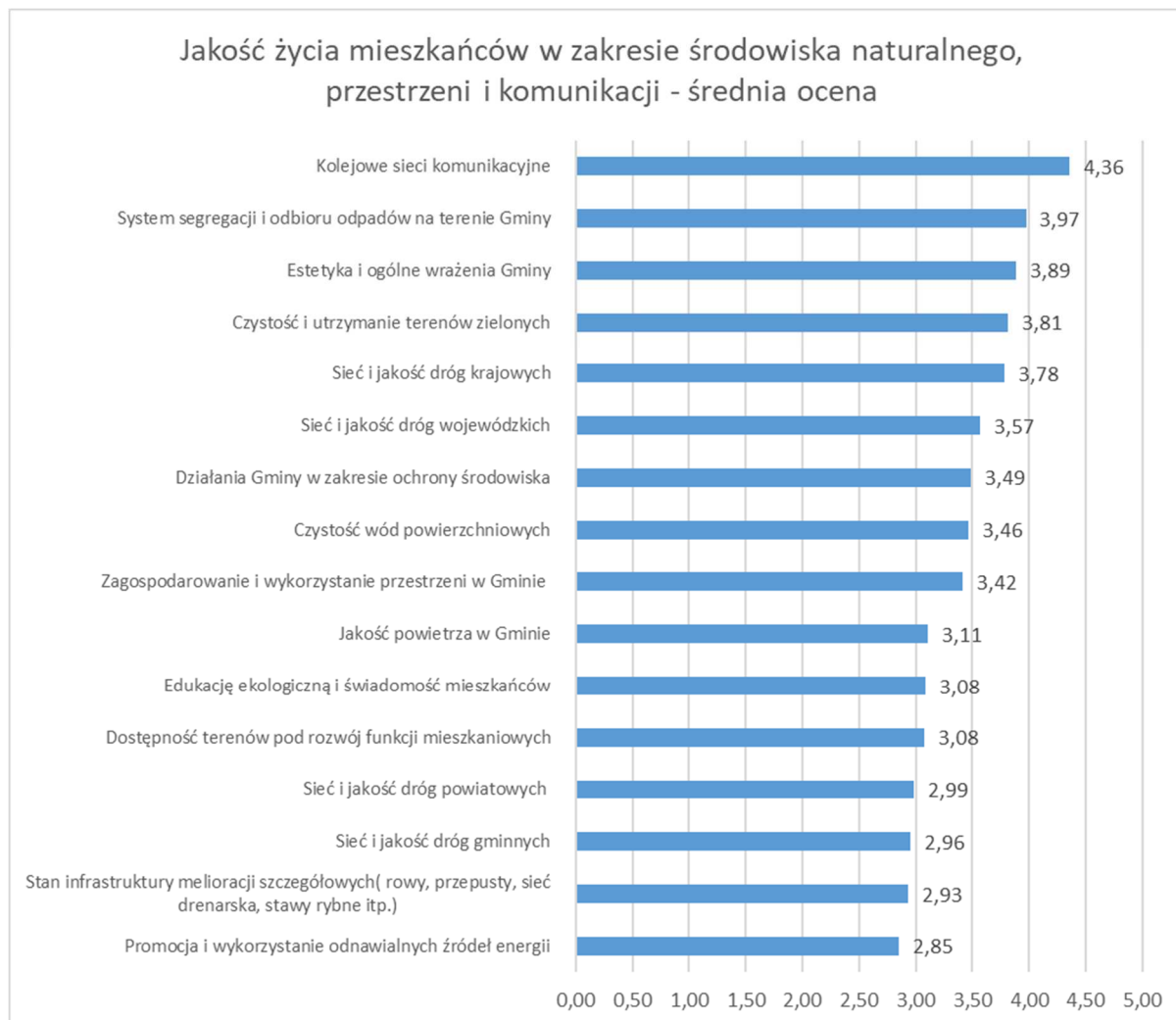
Część III zawierała pytanie o wizytówkę Gminy, oraz metryczkę.

Łącznie odpowiedziało 390 respondentów, wśród których przeważały kobiety (60,77%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej było w przedziale 36 - 45 lat (38,21 %) oraz w przedziale 25 - 35 lat (28,72%). Spośród respondentów największą grupę stanowiły osoby pracujące – 75,64%.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

Mieszkańcy Gminy Celestynów w skali od 1 do 6, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 6 to ocena bardzo dobra, w kategorii środowiska naturalnego, przestrzeni i komunikacji mieszkańcy **najlepiej oceniają** – kolejowe sieci komunikacyjne 4,36, system segregacji i odbioru odpadów – 3,97, estetykę i ogólnie wrażenie Gminy – 3,89. Z kolei najgorzej oceniona została **promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii** – średnia ocena 2,83–**stan infrastruktury melioracji szczegółowych** – 2,93, **stan dróg gminnych** – 2,96 oraz **powiatowych** – 2,9. Szczegółowe dane zawiera *wykres 1*.

Wykres 1 Ocena jakości życia mieszkańców w zakresie środowiska naturalnego, przestrzeni i komunikacji

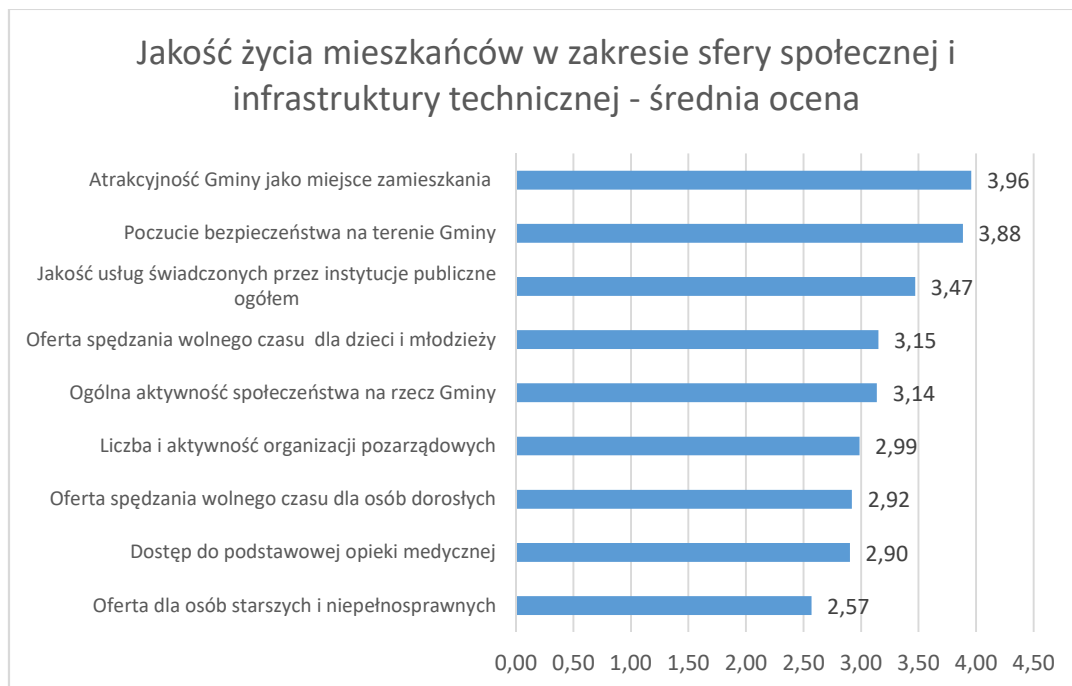

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

W kategorii sfery społecznej i infrastruktury społecznej ankietowani **najwyżej ocenili atrakcyjność Gminy jako miejsce zamieszkania – średnia ocena 3,96**, ponadto wysoko zostało ocenione **poczucie bezpieczeństwa – 3,88** i **jakość usług publicznych – 3,37**, w tym najwyżej Biblioteki – 4,21 Przedszkoli -3,78 i Ośrodka Kultury – 3,74. **Najniższej ocenione zostały: oferta spędzania wolnego czasu dla osób starszych i niepełnosprawnych – 2,57, dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej 2,90 oraz brak żłobka (pomimo oceny).**

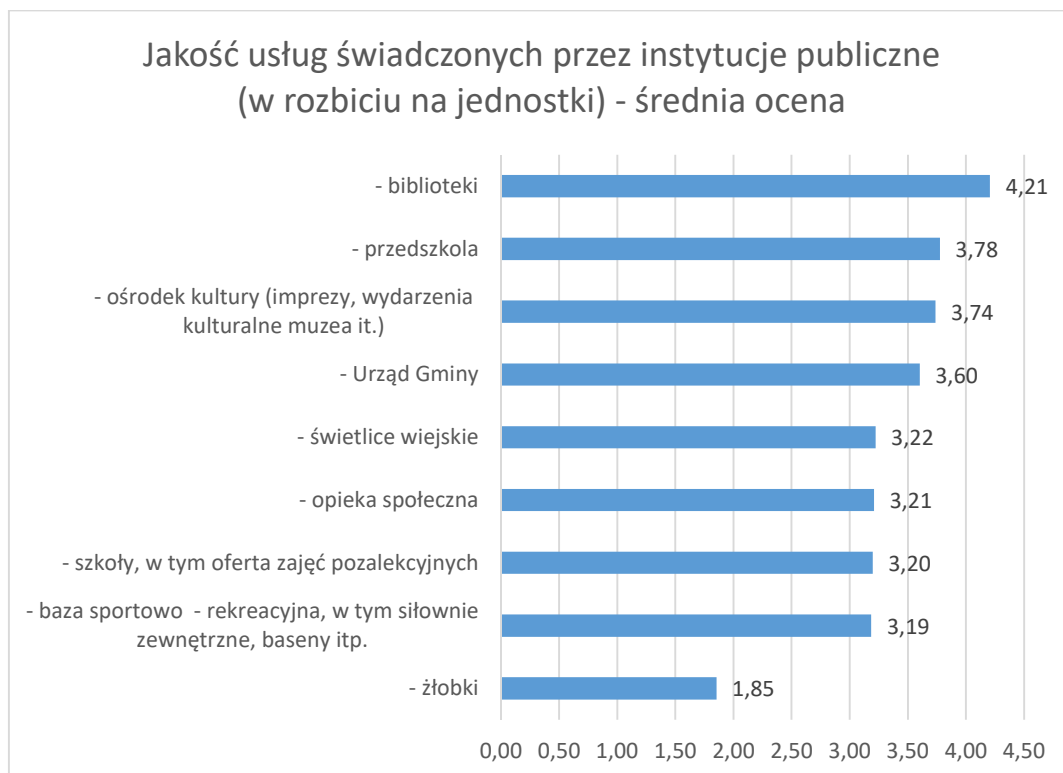
Szczegółowe dane zawierają wykresy 2 i 3.

Wykres 2 Średnia ocena jakości życia mieszkańców w zakresie sfery społecznej i infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Wykres 3 Średnia ocena usług społecznych w badaniach ankietowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Respondenci w kategorii gospodarki i infrastruktury technicznej najwyżej ocenili – nota 4 i powyżej:

Sieć wodociągowa - średnia ocena 4,27, atrakcyjność turystyczną Gminy - 4,06, dostępność usług na terenie Gminy - 3,99 oraz dostęp do telefonii komórkowej - 3,89.

Najgorzej została oceniona: **Baza gastronomiczna - średnia ocena 2,39, bazę turystyczną - 2,47 oraz możliwość zatrudnienia na terenie Gminy - 2,75** - szczegółowe dane zawiera wykres 4.

Wykres 4 Ocena gospodarki i infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

4.2 Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych przez respondentów znalazły się: **poprawa infrastruktury drogowej – 56,6%, poprawa dostępu do usług medycznych – 51,03% oraz poprawa jakości powietrza w Gminie – 45,64%.**

Jako najmniej oczekiwane priorytety mieszkańcy wskazali budowę i modernizację sieci wodociągowych – 5,13% oraz promocję Gminy – 4,36%.

Szczegółowe dane w zakresie priorytetów rozwojowych warunkujących poprawę jakości życia mieszkańców w gminie Celestynów obrazuje wykres 5.

Wykres 5 Pożądane priorytety rozwojowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

W części III ostatnim pytaniem zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Ankietowani udzielali najczęściej odpowiedzi w poniższych kwestiach:

- lasy;

- czyste powietrze;
- przyroda;
- turystyka;
- tereny zielone.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju Gminy i wymagające interwencji obszary to:

- 1) rozwój usług okołoturystycznych i oferta spędzania czasu wolnego,
- 2) infrastruktura techniczna – jakość dróg (powiatowych), infrastruktura drogowa, stan urządzeń melioracji szczegółowych,
- 3) ochrona środowiska, w tym czyste powietrze,
- 4) promocja odnawialnych źródeł powietrza,
- 5) usługi społeczne – opieka zdrowotna, szkoła w Starej Wsi i instytucja opieki nad dziećmi do lat 3.

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w Gminie jest rozwój infrastruktury technicznej, w tym dróg, tras rowerowych, a także zapewnienie dostępu do usług społecznych. Podstawą do tworzenia warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji, powinna być natomiast poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz jakości infrastruktury turystycznej (odnawialne źródła energii, poprawa czystości powietrza czy też szlaki turystyczne).

5. ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM WNIOSKÓW Z DIAGNOZY ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Jest to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Technika ta oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia gminy oraz określenia priorytetów rozwoju.

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty (mocne strony) i słabe strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność i władze lokalne mają wpływ, szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, znajdujące się w bliższym i dalszym otoczeniu gminy.

Poniżej zamieszczono zapisy analizy SWOT dla gminy Celestynów.

Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z diagnozy Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;

- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 18 grudnia 2021r. do 9 stycznia 2022 roku;
- 4) warsztaty strategiczne, które odbyły się w dniach: 08.04.2022 r., 10.05.2022 r. i 24.05.2022 r. oraz 13.06.2022 r.;
- 5) spotkania konsultacyjne z pracownikami UG w Celestynowie.

Tabela 2 ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Położenie geograficzne - przynależność do Aglomeracji Warszawskiej, - bardzo dobra sieć dróg - najważniejsze szlaki komunikacyjne o charakterze krajowym, wojewódzkim i lokalnym: dwie drogi krajowe: nr 50 stanowiąca otwartą od północy obwodnicę aglomeracji warszawskiej i droga ekspresowa nr S17 Warszawa - Lublin, a także dwie drogi wojewódzkie nr 797 Celestynów - Regut (do drogi nr 50) i droga nr 862 Osieck - Tabor. - przebieg dwóch linii kolejowych: nr 7 Warszawa - Otwock - Pilawa i nr 12 Skierniewice - Pilawa - Łuków, - bardzo dobrze skomunikowany dojazd do Warszawy, - stałe poprawiający się stan infrastruktury drogowej, - duży potencjał rozwojowy wynikający z położenia w Aglomeracji Warszawskiej - rozwój budownictwa jednorodzinnego, - dobra dostępność do usług, w tym sieci sklepów, - dobra sieć telefonii komórkowej i internetowej, - oświetlenia dróg gminnych we wszystkich miejscowościach, - wysoka ocena mieszkańców Gminy pod względem atrakcyjności jako miejsca zamieszkania, - bogactwo środowiska naturalnego - ponad 95% terenu Gminy obejmują obszary chronione - potencjał do rozwoju turystyki, - bogata sieć szlaków turystycznych, - obszary chronione, - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Celestynów na lata 2018 - 2022 z perspektywą do 2025 r., - obiekty zabytkowe i miejsca pamięci narodowej, - maksymalny poziom zwodociągowania Gminy, - bardzo dobrze funkcjonujący system gospodarki odpadami,	- Ponad 95% terenu Gminy obejmują obszary chronione - ograniczenie możliwości rozwojowych, - zbyt niskie pokrycie obszaru Gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, - niewystarczające połączenia komunikacyjne na niektórych trasach (np. do Mińska Mazowieckiego), - zbyt niski udział mieszkańców posiadających dostęp do kanalizacji sanitarnej, - niska dostępność do sieci gazowej - tylko ok. 30% mieszkańców posiada dostęp do sieci gazowej, - niski stopień urbanizacji Gminy, - ujemne saldo wśród wyjeżdżających i przyjeżdżających do pracy w Gminie, - niewystarczająca sieć tras rowerowych, - brak parkingów i P&R, - ograniczenia w dostępie do internetu w niektórych obszarach Gminy, - brak bazy noclegowej i placówek gastronomicznych, uboga infrastruktura turystyczna, - niski poziom estetyki przestrzeni niektórych prywatnych posesji, - zanieczyszczone powietrze (smog) w sezonie grzewczym, - znikome wykorzystanie OZE (jedynie w indywidualnych obiektach oraz na obiektach użyteczności publicznej) - brak farm fotowoltaicznych, - brak instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, - niewystarczająca oferta usług społecznych dla osób starszych - brak domu dziennego pobytu, - niewystarczająco rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla wszystkich grup wiekowych, - niska dostępność do bezpłatnych specjalistycznych usług medycznych oraz programów profilaktyki zdrowotnej, - niski udział powierzchni Gminy związany z działalnością produkcyjną i usługową,

- wspieranie przez Gminę budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, - promocja i realizacja idei „Gmina z dobrym klimatem”, - wydzielona strefa aktywności gospodarczej w Regucie, Ostrowie i w Jatnym, - Instytut Wysokich Ciśnień - Park Innowacyjny Unipress w Celestynowie, - stacja obserwacyjna Obserwatorium Astronomicznego UW w Ostrowiku, - Centrum Edukacji Leśnej, - Wojskowy Ośrodek Farmacji i Techniki Medycznej- Ośrodek szkolenia psów do zadań specjalnych, - działalność Spółek Wodnych, - niska stopa bezrobocia, - dobrze zarządzanie Gminą i utrzymywanie bardzo dobrego stanu finansów publicznych, - optymistyczne wskaźniki demograficzne, - wzrastający przyrost naturalny w ostatnim dziesięcioleciu, - sieć dobrze wyposażonych placówek oświatowych, - inwestowanie w oświatę, - miejskowa służba zdrowia, - dobrze funkcjonujące, instytucje publiczne w tym biblioteka, świetlice wiejskie, - aktywne OSP, - wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, - wzrastające dochody własne i wydatki inwestycyjne Gminy, spadające zadłużenie Gminy, - wzrastająca liczba organizacji pozarządowych.	- niski wskaźnik osób pracujących na 1000 mieszkańców, w porównaniu z powiatem i woj. mazowieckim, - pogarszający się stan oświetlenia ulicznego sieci oświetlenia ulicznego, - słaby stan techniczny gminnego zasobu mieszkaniowego – konieczność termomodernizacji, - słaby stan urządzeń melioracyjnych w niektórych sołectwach – brak spółek wodnych, - zagrożenie suszą na terenie Gminy, - niewystarczająca promocja walorów turystycznych Gminy, brak strategii rozwoju turystyki na terenie Gminy, - braki w zakresie monitoringu wizyjnego miejsc publicznych, - brak służb monitorujących przestrzegania, prawa lokalnego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Atrakcyjność Gminy jako miejsce zamieszkania, - bliskie położenie wobec dużego ośrodka miejskiego, - popyt na działki budowlane i rozwój budownictwa jednorodzinnego, - poprawa salda migracji wewnętrznych, - ułatwienia w prawie budowlanym, - budowa nowej trasy – Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej o parametrach drogi ekspresowej lub autostrady, biegnącej od planowanego Centralnego Portu Lotniczego, - położenie geograficzne i atrakcyjność turystyczna Gminy – Zielone Płuca Warszawy, - rozwój turystyki krajowej i wizyt turystów zagranicznych, - rozwój stref aktywności gospodarczej i wzrost podaży miejsc pracy, - moda na zdrowy styl życia,	- Niestabilna polityka Państwa, - nakładanie kolejnych zadań na samorządy lokalne, bez zabezpieczenia wystarczającego finansowania, - zainteresowanie wejściem do Gminy przemysłu uciążliwego dla środowiska naturalnego, - drożęca energia – wzrost kosztów utrzymania gminnych jednostek organizacyjnych oraz kosztów oświetlenia ulicznego, - pandemia COVID-19, - ujemny przyrost naturalny, - ujemne saldo migracji, - rosnący poziom kosztów kredytów bankowych, - inflacja, - zmiany klimatyczne sprzyjające klęskom żywiołowym, zagrożenia suszą, - zagrożenia klęskami żywiołowymi, pożary obszarów leśnych, wichury, nawałne opady,

• upowszechnienie kultury „planujemy długie życie”, • dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków UE, • przynależność Gminy do związków i stowarzyszeń międzygminnych (LGD, AW ZGW), wspólna promocja, pozyskiwanie środków zewnętrznych i rozwój, • polityka Państwa i dostępność środków na rozwój OZE i wymianę „kopciuchów”, • środki zewnętrzne na ratowanie zabytków, • rozbudowa sieci gazowej, • wypromowanie marki/produktu lokalnego Gminy – Aronia jako znak rozpoznawczy, • większa promocja zasobów naturalnych Gminy, • rozwój innowacyjnych technologii – m.in. plan budowy stacji wodorowej w Lasku (projekt Instytutu Unipress), • inwestorzy prywatni w sferze tworzenia miejsc opieki nad osobami starszymi, • dostępność do edukacji w sferze opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi.	• wielowymiarowe skutki inwazji Rosji na Ukrainę, • składowiska odpadów niebezpiecznych w Otwocku – możliwość skażenia przylegających obszarów Gminy, • patodeweloperka, • zagrożenie ze strony badawczego reaktora jądrowego MARIA w Świerku, • zagrożenia terrorystyczne- bliskość jednostek wojskowych.
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów UG, diagnozy, wypracowanych rekomendacji na warsztatach strategicznych oraz badań ankietowych.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY CELESTYNÓW

1. MISJA I WIZJA

Strategia Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym m.in. zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą oraz przestrzenną. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe, zidentyfikowano szanse i zagrożenia.

W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: kim jesteśmy, czym się zajmujemy, dlaczego, co jest naszym priorytetem.

Z kolei wizja to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje gminę Celestynów w perspektywie strategicznej – do 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów. Uwzględniając przyjęte założenia misja gminy Celestynów brzmi:

Misja

Misją Gminy Celestynów

jest wykorzystywanie potencjału i istniejących uwarunkowań oraz innowacyjnych technologii dla podniesienia poziomu życia mieszkańców, wspierania przedsiębiorczości, wzrostu jakości usług społecznych i promowania lokalnej turystyki, przy zapewnieniu zrównoważonego i proekologicznego rozwoju.

Wizja

GMINA CELESTYNÓW

Zieloną Oazą Warszawy

Przyjazną ostoją dla mieszkańców

Otwartą dla inwestorów

Gościnną dla turystów.

Najważniejszą wartością dla rozwoju gminy Celestynów jest stworzenie atrakcyjnej, otwartej i zadbanej przestrzeni do zamieszkania oraz rozwoju turystyki. Cel ten będzie osiągnięty poprzez rozwój infrastruktury technicznej, w tym turystycznej oraz zapewnienie wysokiej jakości życia dla mieszkańców zarówno obecnych, jak i potencjalnych. Ważne jest zapewnienie oczekiwanych i rozwój świadczonych usług społecznych oraz miejsc pracy, które będą odpowiadały potrzebom lokalnej społeczności.

2. CELE STRATEGICZNE W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.

Na podstawie diagnozy sytuacji przestrzennej i środowiskowej gospodarczej oraz społecznej gminy Celestynów dokonanej na przestrzeni lat 2010 – 2020 r., w tym rekomendacji wypracowanych na warsztatach oraz wyników ankiety oceniającej jakość życia, wynikających z niej zjawisk i trendów, sytuacji oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono trzy cele strategiczne, którymi są:

CELE STRATEGICZNE

CEL 1 : Obszar społeczny – Silna i aktywna wspólnota samorządowa.

CEL 2: Obszar gospodarczy – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

CEL 3: Obszar przestrzenny – Funkcjonalna przestrzeń i przyjazne środowisko.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych/ kierunków działania, które zaprezentowano w tabeli poniżej:

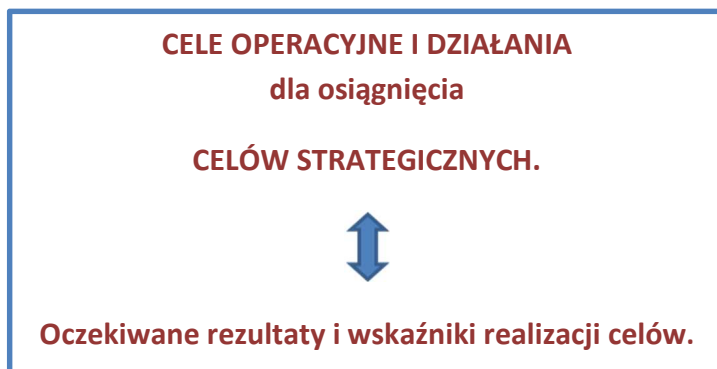

Tabela 3 Cele strategiczne, cele operacyjne/kierunki rozwoju

CELE STRATEGICZNE		
CEL 1. Silna i aktywna wspólnota samorządowa	CEL 2. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju	CEL 3. Funkcjonalna przestrzeń i przyjazne środowisko
CELE OPERACYJNE/KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1 Zaspokojenie potrzeb aktywnego spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych; 1.2 Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców; 1.3 Aktywne i zintegrowane społeczeństwo; 1.4 Kompleksowa polityka senioralna i prozdrowotna; 1.5 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, cyfrowemu i ekologicznemu; 1.6 Wysoki poziom bezpieczeństwa społeczeństwa; 1.7 Rozwój gospodarczy.	2.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej; 2.2 Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy; 2.3 Rozbudowa systemu wodociągowego na terenie Gminy; 2.4 Rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury oraz gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rozwój turystyki na terenie gminy; 2.5 Modernizacja bazy oświatowej; 2.6 Renowacja zabytków i miejsc pamięci; 2.7 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo mieszkańców; 2.8 Pozostałe zadania z zakresu opieki socjalnej i gospodarki komunalnej.	3.1 Tworzenie warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju Gminy w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne; 3.2 Polityka przestrzenna gminy oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju. 3.3 Przeciwdziałanie skutkom skutkom suszy; 3.4 Dbłość o bioróżnorodność; 3.5 Poprawa jakości systemu gospodarowania odpadami i gromadzenia ścieków; 3.6 Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej;

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe cele strategiczne gminy Celestynów odwzorowują obszary rozwojowe, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią, w tym ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Tabela 4 Cel strategiczny 1 - Silna i aktywna wspólnota samorządowa

WYMIAR SPOŁECZNY	
Cel strategiczny 1	Silna i aktywna wspólnota samorządowa

Pierwszy z celów strategicznych składa się z siedmiu celów operacyjnych, a każdy z nich zawiera ukierunkowane działania, których łączna realizacja zagwarantuje osiągnięcie zakładanego celu strategicznego. Wszystkie te działania są pochodną potrzeb wynikających zarówno z diagnozy sytuacji społecznej jak i z analiz badań ankietowych określających jakość życia mieszkańców gminy Celestynów.

Proponowane do realizacji cele operacyjne stanowić będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli:

Tabela 5 Cel strategiczny 1 i jego cele operacyjne

1. CEL STRATEGICZNY	SILNA I AKTYWNA WSPÓLNOTA SAMORZĄDOWA
1.1 Program operacyjny/ kierunki działania	Zaspokojenie potrzeb aktywnego spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych
Działanie 1.1.1	Organizowanie różnych form letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży
Opis działania	Zabezpieczenie w Budżecie Gminy środków finansowych, pozyskiwanie środków i partnerów do realizacji zadania.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne – sponsorzy, środki UE, środki prywatne.

Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba inicjatyw, liczba uczestników
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne (w tym placówki oświatowe, Gminy Ośrodek Kultury i Sportu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej), organizacje pozarządowe (NGO).
Partnerzy	Sołectwa, rodzice, NGO.
Działanie 1.1.2	Uatrakcyjnienie oferty zajęć pozalekcyjnych w placówkach oświatowych
Opis działania	Przeprowadzenie badań ankietowych wśród dzieci i młodzieży w zakresie oczekiwań i potrzeb zajęć pozalekcyjnych, zapewnienie środków w Budżecie Gminy, pozyskiwanie środków zewnętrznych (w tym z UE), sponsorzy, fundacje na realizację zajęć pozalekcyjnych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne – sponsorzy, środki UE, programy krajowe.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba zajęć pozalekcyjnych, liczba uczestników.
Operator	Gminne jednostki organizacyjne (głównie placówki oświatowe, GOKiS).
Partnerzy	NGO, ośrodki i placówki naukowe, centra edukacyjne.
Działanie 1.1.3	Podniesienie poziomu kompetencji i wiedzy dzieci i młodzieży w gminie Celestynów
Opis działania	Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji, szkolenia, spotkania edukacyjne, szkolenia dla nauczycieli.
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego, Budżet Gminy, Budżet Państwa.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Ilość zrealizowanych projektów (szt.)
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Placówki edukacyjne.
1.2 Program operacyjny/ kierunki działania	Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców
Działanie 1.2.1	Intensyfikacja udziału mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych i sportowych organizowanych przez Gminę i jednostki organizacyjne Gminy
Opis działania	Opracowanie kalendarza wydarzeń kulturalnych i sportowych, zaangażowanie jednostek pomocniczych i placówek oświatowych Gminy w promocję wydarzeń kulturalnych i sportowych, organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych i sportowych, wykorzystanie istniejącej bazy i potencjału świetlic wiejskich do rozwijania funkcji sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, sponsoring.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych i sportowych organizowanych przez gminne jednostki organizacyjne, jednostki pomocnicze Gminy (sołectwa).
Operator	Gminne jednostki organizacyjne (głównie GOKiS),
Partnerzy	Placówki oświatowe, sołectwa, NGO.

Działanie 1.2.2	Kultywowanie tradycji, wzmacnianie tożsamości
Opis działania	Kontynuowanie i promowanie wszelkich działań utrwalających tradycje lokalne np. święto plonów, wystawy rękodzielnictwa, produkty lokalne – miody, sery, wypieki, przetwory itp., konkursy tematyczne o charakterze lokalnym, zajęcia pozalekcyjne dla młodzieży dotyczące historii Gminy, ważnych osób dla Gminy itp.; warsztaty i wydarzenia międzypokoleniowe, wydawnictwa i publikacje o charakterze historyczno – tradycyjnym i lokalnym, wspieranie lokalnego ruchu artystycznego.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym LGD.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba zorganizowanych wydarzeń
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne
Partnerzy	Placówki oświatowe, sołectwa, NGO, koła gospodyń wiejskich
1.3 Program operacyjny/ kierunki działania	Aktywne i zintegrowane społeczeństwo
Działanie 1.3.1	Wdrożenie inicjatywy lokalnej
Opis działania	Wdrożenie formy współpracy samorządu lokalnego z mieszkańcami w zakresie realizacji zadań publicznych - podjęcie uchwały, ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych w oparciu o zapisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki NGO, środki prywatne.
Termin realizacji	do 2030 r.
Miernik realizacji	Kwota środków wydatkowanych z Budżetu Gminy, liczba i wartość projektów zrealizowanych w roku budżetowym.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Mieszkańcy – grupy inicjatywne, NGO, gminne jednostki organizacyjne.
Działanie 1.3.2	Tworzenie narzędzi i mechanizmów konsultacji społecznych i komunikacji z mieszkańcami, wspieranie organizacji pozarządowych (NGO)
Opis działania	Opracowanie ankiet badających poziom zadowolenia mieszkańców z jakości życia, zbieranie bieżących opinii i oczekiwań mieszkańców drogą elektroniczną, popularyzacja, e-komunikacji i e-usług.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik realizacji	liczba badań ankietowych, liczba osób korzystających z e-usług.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne.
Działanie 1.3.3	Opracowanie koncepcji Smart Village
Opis działania	Wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu. Opracowanie listy

	projektów, które składać się będą na realizację koncepcji SV, zawierających komponent cyfrowy lub środowiskowy lub klimatyczny. Na podstawie koncepcji SV mieszkańcy będą mieli możliwość ubiegania się o granty na realizację projektów w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).
Źródła finansowania	Budżet Gminy, LGD Natura i Kultura- PROW, środki zewnętrzne
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik realizacji	Wypracowana koncepcja.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie,
Partnerzy	Sołectwa, mieszkańcy, NGO, gminne jednostki organizacyjne.
1.4 Program operacyjny/ kierunki działania	Kompleksowa polityka senioralna i prozdrowotna
Działanie 1.4.1	Stworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych
Opis działania	Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym miejsca spotkań, realizacji aktywnych zajęć rekreacyjno-rehabilitacyjnych, prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej, zajęć kulturalno-edukacyjnych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, zewnętrzne źródła finansowania, w tym Senior+, środki prywatne.
Termin realizacji	2025 – 2030 r.
Miernik oceny	Obiekt, liczba uczestników.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Celestynowie.
Działanie 1.4.2	Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej
Opis działania	Ogłaszanie konkursów na realizację programów profilaktyki zdrowotnej np. profilaktyki chorób układu krążenia, raka szyjki macicy, profilaktyki osteoporozy, profilaktyki próchnicy zębów u dzieci i młodzieży i inne. Promocja zdrowego stylu życia.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym Ministra Zdrowia, UE.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych programów, liczba osób objętych profilaktyką.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, SP ZOZ Celestynów.
Partnerzy	Placówki medyczne.
Działanie 1.4.3	Realizacja programów senioralnych i dla osób z niepełnosprawnościami
Opis działania	Promocja programów senioralnych, realizacja programów dla osób z niepełnosprawnościami. Zwiększenie bezpieczeństwa i samodzielności osób objętych ww. programami, poprawa dostępności do usług opiekuńczych, wsparcie w ramach ww. programów.
Źródła finansowania	Środki zewnętrzne, Budżet gminy, środki prywatne.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników programów.
Operator	GOPS, Gmina Celestynów

Partnerzy	SP ZOZ Celestynów, GOKiS, PCPR, PFRON.
1.5 Program operacyjny/ kierunki działania	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, cyfrowemu i ekologicznemu
Działanie 1.5.1	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej
Opis działania	Klub dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – długotrwale bezrobotni, bierni zawodowo, niepełnosprawni, uzależnieni – zajęcia z aktywizacji społecznej i zawodowej prowadzone przez specjalistów, tworzenie grup wsparcia.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	2024 – 2030 r.
Miernik oceny	Obiekt, liczba uczestników.
Operator	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
Partnerzy	Urząd Gminy w Celestynowie, Powiatowy Urząd Pracy, SP ZOZ Celestynów, NGO.
Działanie 1.5.2	Wspieranie procesu kształcenia osób dorosłych
Opis działania	Pomoc władz Gminy w realizacji kursów i szkoleń doskonalących oraz przekwalifikowujących dla pracujących oraz bezrobotnych mieszkańców gminy. Tworzenie programów doszkalających w zakresie nowych technologii, Internetu, podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej.
Źródła finansowania	Środki Budżetu Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	2023 – 2030 r.
Miernik oceny	Ilość szkoleń(projektów), liczba osób uczestniczących w szkoleniach.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, GOPS.
Partnerzy	Organizacje i instytucje zewnętrzne realizujące projekty szkoleniowe.
Działanie 1.5.3	Promocja postaw proekologicznych
Opis działania	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych. Szkolenia, warsztaty, pogadanki. Promocja działań proekologicznych, segregowania śmieci, budowania współodpowiedzialności za środowisko naturalne. Promocja OZE oraz oszczędzania energii i wody.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚ i GW).
Termin realizacji	Działanie ciągłe
Miernik oceny	Liczba kampanii informacyjnych
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Placówki oświatowe, WFOŚiGK, NGO, gminne jednostki organizacyjne.
1.6 Program operacyjny/ kierunki działania	Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego
Działanie 1.6.1	Wdrożenie programu „Bezpieczna Gmina”
Opis działania	Szeroko rozumiane kampanie informacyjne na temat bezpieczeństwa mienia, bezpieczeństwa w sieci wśród różnych grup społecznych, w szczególności wśród seniorów, dzieci i młodzieży, bezpieczeństwo na drodze, nad wodą itp. Monitorowanie obiektów użyteczności publicznej

	oraz miejsc narażonych na wandalizm. Bezpieczeństwo sanitarne ludzi i zwierząt na terenie Gminy.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, zewnętrzne źródła finansowania.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych kampanii, liczba/obszar miejsc objętych monitoringiem.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Policja, Państwowa Straż Pożarna (PSP), Ochotnicza Straż Pożarna (OSP), Państwowy Inspektor Sanitarny, Powiatowy Lekarz Weterynarii, Straż Ochrony Kolei.
Działanie 1.6.2	Współpraca i wsparcie działalności OSP
Opis działania	Promowanie działalności OSP. Szkolenia, warsztaty, pokazy, zawody, kursy itp. dla druhów OSP i młodzieżowych drużyn pożarniczych; organizacja gminnego dnia bezpieczeństwa, promocja bezpieczeństwa, rekrutacja nowych ochotników.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne: UE, WFOŚ i GW, środki PSP.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba druhów uczestniczących w szkoleniach itp.; liczba zorganizowanych wydarzeń, liczba nowo zrekrutowanych druhów OSP.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne, OSP.
Partnerzy	PSP, OSP, Nadleśnictwo Celestynów, WOFiTM, policja, inne służby państwowe.
1.7 Program operacyjny/ kierunki działania	Rozwój gospodarczy
Działanie 1.7.1	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
Opis działania	Stworzenie i wdrażanie programów pomocowych dla przedsiębiorców, pakiet dla przedsiębiorcy (uchwały podatkowe preferujące nowe podmioty, Centrum Informacji Gospodarczej, tereny inwestycyjne, lobbowanie w sprawie infrastruktury – gaz, energia, budowa infrastruktury, itp.)
Źródła finansowania	Budżet Gminy
Termin realizacji	Działanie ciągłe.
Miernik oceny	Liczba nowych podmiotów gospodarczych, liczba/rodzaj podjętych działań Gminy.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne
Partnerzy	Powiatowy Urząd Pracy w Otwocku, Organizacje pracodawców, Rada Gminy w Celestynowie.
Działanie 1.7.2	Promocja i rozwój turystyki
Opis działania	Rozbudowa systemu informacji o walorach turystycznych Gminy – system tablic informacyjnych przy drogach krajowych, wydanie informatora o sołectwach, bazie agroturystycznej, sieci tras pieszych i rowerowych, atrakcjach turystycznych, promocja w mediach o zasięgu lokalnym i regionalnym.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, w tym Fundusz Sołecki, środki zewnętrzne, środki prywatne.

Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba kampanii informacyjnych, liczba wydawnictw, liczba nowych tablic informacyjnych.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	instytucje kultury, Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze, (PTTK), organizacje turystyczne, Mazowiecki Park Krajobrazowy (MPK), organizacje pozarządowe (NGO).
Działanie 1.7.3	Wspieranie producentów rolnych, promocja produktów ekologicznych i lokalnych
Opis działania	Współpraca Urzędu Gminy w Celestynowie z organizacjami i instytucjami działającymi w sferze rolnictwa w zakresie wdrażania nowoczesnych i bezpiecznych technologii produkcji, celebrowanie święta plonów – promowanie osób zasłużonych dla rolnictwa, promowanie lokalnych produktów ekologicznych, dbałość o gminną infrastrukturę służącą rolnikom.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, sponsorzy.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba spotkań, kampanii promujących lokalnych producentów.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, instytucje kultury
Partnerzy	Organizacje i instytucje rolnicze, NGO, mieszkańcy.
Działanie 1.7.4	Promocja lokalnego produktu (np. uprawy aronii) na terenie Gminy.
Opis działania	Promocja lokalnego produktu (np. <i>Aronia jako znak rozpoznawczy Gminy Celestynów</i>) promocja produktu wśród lokalnych producentów, Święto lokalnego produktu (np. Święto Aronii), festiwal produktu (np. festiwal produktów z aronii), itp.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki własne producentów, środki zewnętrzne, w tym PROW.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba spotkań/imprez, kampanii promujących
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, instytucje kultury.
Partnerzy	Organizacje i instytucje rolnicze, NGO, producenci upraw

Tabela 6 Cel strategiczny 2 Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju

WYMIAR GOSPODARCZY	
Cel Strategiczny 2	Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju

Cel drugi zakłada, że rozwój gospodarczy Gminy powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Oznacza on dążenie do równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska naturalnego. Inaczej mówiąc, zapewnienie takiej skali działalności gospodarczej, która nie będzie powodować negatywnych konsekwencji ujawniających się w środowisku. Szczególny wpływ na rozwój Gminy ma również układ komunikacyjny i powiązania drogowe z ośrodkami miejskimi, a jakość i stan infrastruktury technicznej wpływa z kolei na bezpieczeństwo i komfort zamieszkania. Z tego względu cel 2 zawiera 8 celów operacyjnych w zakresach; poprawy jakości infrastruktury drogowej, ochrony środowiska, w tym rozbudowy lub modernizacji infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, poprawy jakości powietrza atmosferycznego m.in. poprzez rozwój alternatywnych źródeł energii, a także spójny rozwój przestrzenny. Cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli:

Tabela 7 Cel strategiczny 2 i jego cele operacyjne

2.CEL STRATEGICZNY	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ Z POSZANOWANIEM ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.
2.1Program operacyjny/kierunki działania	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
Działanie 2.1.1	Budowa infrastruktury niezbędnej do rozwoju atrakcji historycznych i turystycznych: Budowa punktów przesiadkowych i Parkingów Park&Ride
Opis działania	Wykonanie miejsc parkingowych (w tym dla osób niepełnosprawnych), modernizacja dróg dojazdowych. Budowa punktów przesiadkowych.
Źródła finansowania	Budżet: Gminy, Powiatu, Województwa, Państwa, środki UE na lata 2021 - 2027

Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Długość (km) zmodernizowanych dróg, liczba miejsc parkingowych
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	PKP, powiat otwocki, województwo mazowieckie, Nadleśnictwo Celestynów, NGO, prywatni inwestorzy.
Działanie 2.1.2	Modernizacja dróg gminnych
Opis działania	Przebudowa nawierzchni na asfaltowe, betonowe lub z kruszywa; budowa rowów odprowadzających wody deszczowe z dróg; budowa i przebudowa chodników, tras rowerowych, parkingów, bezpiecznych przejść dla pieszych; budowa nowych dróg
Źródła finansowania	Budżet: Gminy, Powiatu, Województwa, Państwa, środki zewnętrzne – środki UE, Lasy Państwowe, Fundusz Dróg Samorządowych, TFOGR, POLSKI ŁAD, inne.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Długość (km) zmodernizowanych dróg, chodników, tras rowerowych itp.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Nadleśnictwo Celestynów, lokalne firmy, powiat otwocki, województwo mazowieckie, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.1.3	Budowa i modernizacja małej architektury drogowej
Opis działania	Budowa przystanków autobusowych, rekreacyjnych wiat, stojaków i przystani rowerowych, miejsc do wypoczynku itp.
Źródła finansowania	Środki UE, Budżet Gminy, budżet województwa mazowieckiego, budżety zarządców dróg (powiatowych, wojewódzkich, krajowych).
Termin realizacji	do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba wykonanych/zmodernizowanych obiektów małej architektury drogowej.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Zarządcy dróg (powiatowych, wojewódzkich, krajowych), Nadleśnictwo Celestynów, Mazowiecki Park Krajobrazowy.
Działanie 2.1.4	Modernizacja i rozbudowa sieci oświetlenia drogowego
Opis działania	➤ Modernizacja istniejącego oświetlenia przy założeniu ograniczenia kosztów eksploatacji, ➤ rozbudowa oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem energooszczędnych lamp oświetleniowych, ➤ wykorzystanie OZE do zasilania lamp, ➤ montaż urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem, ➤ modernizacja linii kablowych oraz szaf sterowniczych, ➤ rozbudowa oświetlenia o nowe obwody i punkty świetlne, ➤ wymiana wyeksploatowanych słupów i infrastruktury, ➤ kablowanie linii oświetleniowych.
Źródła finansowania	Środki unijne na lata 2021 – 2027, środki NFOŚiGW/WFOŚiGW, Fundusz Termomodernizacji i Remontów BGK, Budżet Państwa, Budżet Gminy, Budżet Powiatu.
Termin realizacji	2023-2030 r.
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych punktów świetlnych, liczba nowych punktów świetlnych, ilość wymienionej infrastruktury oświetleniowej.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie

Partnerzy	Spółka energetyczna, zarządcy dróg, PKP, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.1.5	Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych
Opis działania	Współpraca z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, powiatem otwockim, Mazowieckim Zarządem Dróg Wojewódzkich oraz PKP w zakresie uzgodnień, wspólnego projektowania i współfinansowania zadań na ciągach komunikacyjnych przebiegających przez teren Gminy w zakresie: ➤ budowy i modernizacji chodników, ➤ konserwacji i wykonywania oznakowania poziomego i pionowego dróg, ➤ konserwacji i wykonywania innych elementów poprawy bezpieczeństwa i uspokojenia ruchu, ➤ montażu sygnalizacji świetlnej, ➤ bezpiecznych przejść dla pieszych, ➤ bezkolizyjnych skrzyżowań, ➤ sprawności systemów odwodnienia dróg, ➤ wyświetlaczy prędkości ➤ innych aspektów wpływających na bezpieczeństwo na drogach publicznych.
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, budżety zarządców dróg, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	2023-2030 r.
Miernik oceny	Długość (km) wybudowanych chodników, liczba przejść dla pieszych(szt.), liczba sygnalizacji (szt.), ilość wykonanej infrastruktury.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, zarządcy dróg.
Partnerzy	Instytucje rządowe i samorządowe, zarządcy dróg.
2.2 Program operacyjny/kierunki działania	Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy
Działanie 2.2.1	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
Opis działania	Budowa/rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne UE, RFIL, WFOŚiGW, Polski Ład.
Termin realizacji	2023 – 2030 r.
Miernik realizacji	Długość sieci kanalizacyjnej (km), liczba nowych przyłączy (szt.)
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.2.2	Modernizacja stacji podciśnieniowych
Opis działania	Modernizacja istniejących stacji podciśnieniowych w celu zwiększenia wydajności pompowni, montaż dodatkowych urządzeń (np. pomp i zbiorników próżniowych), z uwzględnieniem możliwości rozbudowy budynków oraz infrastruktury towarzyszącej.
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne UE, RFIL, WFOŚiGW, Polski Ład.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik realizacji	Realizacja modernizacji /zwiększenie wydajności pompowni.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.

Partnerzy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Gospodarka Komunalna, instytucje rządowe i samorządowe.
2.3 Program operacyjny/ kierunki działania	Rozbudowa systemu wodociągowego na terenie Gminy
Działanie 2.3.1	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
Opis działania	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy; wymiana istniejących odcinków sieci wodociągowej, które charakteryzują się najwyższym współczynnikiem awaryjności „dokonanie spięcia „końcówek” w system pierścieniowy, który zapewni samooczyszczenie przewodów.
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE, RFIL, WFOŚiGW, Polski Ład.
Termin realizacji	2023-2030 r.
Miernik oceny	Długość wybudowanej sieci (km), liczba nowych przyłączy (szt.).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna.
Partnerzy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Gospodarka Komunalna, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.3.2	Modernizacja istniejących Stacji Uzdatniania Wody
Opis działania	Modernizacja całego układu technologicznego SUW, w celu polepszenia parametrów jakościowych wody uzdatnionej oraz zwiększenia wydajności; pozyskiwanie nowych, wydajniejszych ujęć wody surowej oraz zwiększenie ilości produkowanej wody uzdatnionej,
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE, RFIL, WFOŚiGW, Polski Ład.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Realizacja inwestycji/polepszenie parametrów jakościowych wody uzdatnionej, zwiększenie wydajności.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna.
Partnerzy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Gospodarka Komunalna, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.3.3	Budowa Stacji Uzdatniania Wody (SUW) Regut
Opis działania	Budowa SUW Regut w celu pozyskania nowego ujęcia wody.
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE, RFIL, WFOŚiGW, Polski Ład.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Realizacja inwestycji/ilość produkowanej wody uzdatnionej (m3).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna.
Partnerzy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, Gospodarka Komunalna, instytucje rządowe i samorządowe.
2.4 Program operacyjny/ kierunki działania	Rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury oraz gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rozwój turystyki na terenie Gminy
Działanie 2.4.1	Budowa i wyznaczanie tras rowerowych, szlaków i tras turystycznych

Opis działania	Poprawienie oznakowania istniejących oraz wyznaczanie i budowa nowych szlaków i tras turystycznych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Długość wybudowanych/zmodernizowanych tras (km).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie,
Partnerzy	Nadleśnictwo Celestynów, PTTK, MPK, NGO, jednostki rządowe i samorządowe.
Działanie 2.4.2 Budowa, przebudowa, modernizacja i remont obiektów sportowych na terenie Gminy	
Opis działania	• Modernizacja kompleksu boisk sportowych ORLIK w Celestynowie (m.in. wymiana nawierzchni, zadaszenie), • budowa nowych boisk i obiektów sportowych, w tym basenu odkrytego wraz z infrastrukturą towarzyszącą, • modernizacja i bieżące remonty obiektów sportowych oraz boisk i infrastruktury towarzyszącej, • budowa, modernizacja i remont siłowni zewnętrznych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych i wyremontowanych obiektów sportowych (szt.), liczba wybudowanych obiektów sportowych (szt.).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Placówki oświatowe, mieszkańcy, rady sołeckie, kluby sportowe, NGO, gminne jednostki organizacyjne.
Działanie 2.4.3 Budowa, remont i modernizacja placów zabaw	
Opis działania	Poprawa stanu i funkcjonalności placów zabaw na terenie gminy oraz bezpieczeństwa ich użytkowników; wymiana urządzeń i bieżąca konserwacja placów zabaw na terenie gminy, budowa nowych placów zabaw
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych placów zabaw (szt.), liczba wymienionych i naprawionych urządzeń (szt.), liczba nowych placów zabaw (szt.)
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Placówki oświatowe, mieszkańcy, rady sołeckie, kluby sportowe, NGO, gminne jednostki organizacyjne.
Działanie 2.4.4 Podnoszenie standardu świetlic wiejskich	
Opis działania	Poprawa stanu i funkcjonalności świetlic, przygotowanie świetlic na wypadek sytuacji awaryjnych, doposażenie świetlic, wzbogacenie oferty kulturalnej w świetlicach wiejskich.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba wykonanych działań, liczba zakupionego doposażenia.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Sołectwa, mieszkańcy, NGO, gminne jednostki organizacyjne.

Działanie 2.4.5	Rozbudowa bazy okołoturystycznej
Opis działania	Budowa wiat na szlakach turystycznych, montaż tablic informacyjnych, oznakowanie szlaków, montaż stacji obsługi rowerów przy trasach i trasach rowerowych, budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, budowa sanitariatów, opracowanie systemu informacji turystycznej (mapy, aplikacje) itp.
Źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Konserwator Zabytków, Urząd Marszałkowski, środki zewnętrzne-UE, Budżet Państwa, Budżet Gminy.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Ilość zrealizowanych projektów (szt.)
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	NGO, Nadleśnictwo Celestynów, MPK.
Działanie 2.4.6	Budowa obiektu Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Celestynowie
Opis działania	Budowa nowego wielofunkcyjnego obiektu na potrzeby działalności kulturalnej i społecznej, np. z salą widowiskową, biblioteką itp.
Źródła finansowania	Urząd Marszałkowski, środki zewnętrzne, w tym UE, Budżet Państwa, Budżet Gminy.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Realizacja inwestycji/Obiekt oddany do użytkowania.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Firmy lokalne, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.4.7	Zagospodarowanie turystyczne terenu Gminy (gastronomia, baza noclegowa)
Opis działania	Lobbying na rzecz budowy lub tworzenia nowych obiektów usług turystycznych (noclegowych, gastronomicznych, rekreacyjnych, itp.) na terenie Gminy; pakiet promujący inwestorów np. czasowe ulgi podatkowe, wspólna promocja itp.
Źródła finansowania	Środki zewnętrzne-UE, środki prywatnych inwestorów.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów (szt.), podjęte uchwały preferujące inwestycje w zakresie turystyki i gastronomii, akcje promocyjne.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Inwestorzy prywatni, Nadleśnictwo Celestynów, PTTK, MPK.
Działanie 2.4.8	Opracowanie Strategii rozwoju turystyki i produktu turystycznego gminy Celestynów PRZYSTANEK CELESTYNÓW na lata 2023 - 2033.
Opis działania	Opracowanie dokumentu strategicznego, w którym wskazane zostaną takie produkty i działania, które zaspokoją potrzeby turystów, posłużą wzmocnieniu lokalnej gospodarki, przynosząc korzyści lokalnemu środowisku społecznemu i przyrodniczemu, a zarazem określą warunki jakie może zaoferować Gmina.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne-UE, środki prywatnych inwestorów.
Termin realizacji	Niezwłoczny
Miernik oceny	Opracowany i przyjęty do realizacji dokument.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Inwestorzy prywatni, Nadleśnictwo Celestynów, PTTK, MPK.

Działanie 2.4.9	Lobbing na rzecz pozyskania inwestorów w zakresie tworzenia bazy opieki zdrowotnej w tym rehabilitacyjnej, opieki senioralnej, odnowy biologicznej.
Opis działania	Przygotowanie i promowanie terenów, ze wskazaniem na możliwość realizacji inwestycji, które zaspokoją oczekiwania i potrzeby mieszkańców i klientów zewnętrznych w zakresie realizacji usług zdrowotnych, w tym rehabilitacyjnych w połączeniu z odnową biologiczną oraz w zakresie szeroko rozumianej opieki senioralnej.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne-UE, środki prywatnych inwestorów.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Przygotowanie terenów inwestycyjnych, akcje promujące.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Inwestorzy prywatni, Nadleśnictwo Celestynów, MPK.
2.5 Program operacyjny/ kierunki działania	Modernizacja bazy oświatowej
Działanie 2.5.1	Budowa, rozbudowa, modernizacja i doposażenie szkół, oraz przedszkoli na terenie Gminy
Opis działania	Poprawa bazy dydaktycznej, rozbudowa szkoły podstawowej w Starej Wsi; modernizacja, remonty i doposażanie szkół oraz przedszkoli na terenie Gminy, budowa/rozbudowa infrastruktury towarzyszącej placówkom oświatowym
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet województwa mazowieckiego, Budżet Gminy, środki UE, BGK.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Realizacja inwestycji/Liczba zrealizowanych projektów.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Szkoła Podstawowa Stara Wieś, Rada Rodziców, NGO, gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.5.2	Budowa, przebudowa lub modernizacja budynku na potrzeby żłobka gminnego
Opis działania	Stworzenie warunków do opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez budowę nowej lub dostosowanie istniejącej infrastruktury
Źródła finansowania	Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE lub MALUCH +
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Wpis do rejestru żłobków.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	NGO, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 2.5.3	Poprawa dostępu uczniów do innowacyjnych technologii
Opis działania	Zakup nowoczesnego oprogramowania, sprzętu, współpraca z lokalnymi innowacyjnymi firmami.
Źródła finansowania	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2021 – 2027, Budżet Państwa, Budżet Gminy, środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Ilość zrealizowanych projektów (szt.)

Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Placówki oświatowe, lokalne firmy, sąsiednie samorządy.
2.6 Program operacyjny/kierunki działania	Renowacja zabytków i miejsc pamięci
Działanie 2.6.1	Renowacja Budynku Dworca Kolejowego
Opis działania	Modernizacja budynku dworca celem dostosowania go do aktualnych potrzeb podróżnych; wydzielenie i zagospodarowanie przestrzeni pod działalność kulturową, rozrywkową, gastronomiczną itp.; Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej.
Źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urząd Marszałkowski, środki zewnętrzne-UE, Budżet PKP, Budżet Gminy.
Termin realizacji	2024 -2030 r.
Miernik oceny	Realizacja inwestycji/uruchomienie Punktu Informacji Turystycznej
Operator	PKP, Urząd Gminy.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, Konserwator Zabytków, NGO.
Działanie 2.6.2	Rewitalizacja miejsc pamięci
Opis działania	Remont i konserwacja pomników na terenie Gminy, monitorowanie stanu miejsc pamięci i obiektów zabytkowych, oznakowanie miejsc pamięci i obiektów zabytkowych.
Źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Konserwator Zabytków, Urząd Marszałkowski, środki zewnętrzne-UE, budżet Państwa, Budżet Gminy.
Termin realizacji	Działanie ciągłe
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych projektów (szt.)
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie; właściciele nieruchomości na których znajdują się miejsca pamięci.
Partnerzy	Urząd Gminy w Celestynowie, Konserwator Zabytków, NGO.
Działanie 2.6.3	Opieka nad zabytkami
Opis działania	Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków, opracowanie programu opieki nad zabytkami,
Źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Konserwator Zabytków, Urząd Marszałkowski, środki zewnętrzne, w tym UE, Budżet Państwa, Budżet Gminy.
Termin realizacji	2023-2025 r.
Miernik oceny	Liczba opracowań (szt.).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, Konserwator Zabytków.
2.7 Program operacyjny/kierunki działania	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo mieszkańców
Działanie 2.7.1	Modernizacja budynków Ochotniczych Straży Pożarnych
Opis działania	Modernizacje budynków OSP celem poprawy warunków działalności i funkcjonalności oraz wygenerowania oszczędności energii.

Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, WFOŚiGW.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych obiektów.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	OSP, PSP.
Działanie 2.7.2	Rozbudowa systemu monitoringu
Opis działania	Rozbudowa i modernizacja systemu monitoringu w miejscach publicznych oraz współpraca z systemem służb państwowych (Policja, PSP).
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym podmiotów zainteresowanych.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Ilość nowych i zmodernizowanych kamer i urządzeń.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Nadleśnictwo Celestynów, Policja, Państwowa Straż Pożarna,
Działanie 2.7.3	Doposażenie OSP w sprzęt niezbędny do zapewnienia gotowości bojowej
Opis działania	Zakup sprzętu ratowniczo – gaśniczego i technicznego w celu zapewnienia gotowości bojowej.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne: UE, WFOŚiGW.
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	Liczba/wykaz zakupionego sprzętu.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	PSP, OSP, Nadleśnictwo Celestynów, WOFiTM.
2.8 Program operacyjny/ kierunki działania	Pozostałe zadania z zakresu opieki socjalnej i gospodarki komunalnej
Działanie 2.8.1	Termomodernizacja i remonty budynków komunalnych
Opis działania	Poprawa gospodarki mieszkaniowej, poprawa stanu zasobu mieszkań komunalnych poprzez modernizację, termomodernizację i remonty budynków komunalnych.
Źródła finansowania	BGK, Budżet Gminy, środki UE.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Ilość zmodernizowanych obiektów (szt.)
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Podmioty współpracujące (projektanci, firma wykonawcza), BGK.

Tabela 8 Cel strategiczny 3 – Wymiar przestrzenny

WYMIAR PRZESTRZENNY		
Cel strategiczny 3		Funkcjonalna przestrzeń i przyjazne środowisko

Cel trzeci – zakłada zachowanie funkcjonalnej przestrzeni i przyjaznego środowiska, które tworzą platformę działalności Gminy w zakresie dwóch poprzednich celów. Zarówno działalność w sferze społecznej jak i gospodarczej zasadniczo oddziałuje i kształtuje otaczającą przestrzeń oraz posiada określony wpływ na środowisko naturalne. Dlatego też mądrze prowadzona polityka władz zakłada, iż planowanie przestrzenne winno być pierwotne względem pozostałych działalności. Ustawa o samorządzie gminnym wymienia ład przestrzenny i ochronę środowiska na pierwszym miejscu w katalogu zadań gminy. Ostatecznie przestrzeń decyduje o jakości życia wspólnoty samorządowej, zachowując równowagę pomiędzy zasobami przyrody a działalnością człowieka. W niniejszym procesie planowania strategicznego wyznaczono sześć kierunków działania (celów operacyjnych) wraz z poszczególnymi działaniami, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanego trzeciego celu strategicznego. Tak jak w planowaniu poprzednich celów strategicznych i operacyjnych kierowano się ustaleniami wynikającymi z diagnozy oraz wynikami badań ankietowych.

Tabela 9 Cel strategiczny 3 Funkcjonalna przestrzeń i przyjazne środowisko – kierunki działań/ cele operacyjne

3.CEL STRATEGICZNY	III. FUNKcjonalna PRZESTRZEŃ I PRZYJAZNE ŚRODOWISKO
3.1 Program operacyjny/kierunki działania	Tworzenie warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju Gminy w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne
Działanie 3.1.1	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu o potrzeby społeczne, gospodarcze i środowiskowe oraz wymogi prawne i analizy przestrzenne
Opis działania	Sukcesywne opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów nimi nie objętych w celu uporządkowania przestrzeni; poprawa funkcjonalności i dostępności terenów przeznaczonych pod określone formy zagospodarowania; wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową

Źródła finansowania	Budżet Gminy
Termin realizacji	Działania ciągłe
Miernik oceny	% powierzchni gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie
Partnerzy	Inwestorzy prywatni i instytucjonalni, biura urbanistyczne.
Działanie 3.1.2	Zmiana obowiązujących dokumentów planistycznych Gminy (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego)
Opis działania	Dostosowywanie obowiązujących dokumentów planistycznych do zmieniających się przepisów prawa oraz potrzeb społecznych, gospodarczych i środowiskowych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy.
Termin realizacji	W miarę potrzeb.
Miernik oceny	Liczba dokumentów poddanych zmianie.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Inwestorzy prywatni i instytucjonalni, biura urbanistyczne.
Działanie 3.1.3	Ocena aktualności obowiązujących na terenie Gminy opracowań planistycznych
Opis działania	Przeprowadzenie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Celestynów w celu oceny stanu aktualności obowiązujących dokumentów planistycznych, tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Celestynów oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, Gminnego Programu Ochrony Środowiska i innych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy
Termin realizacji	Minimum raz na kadencję Rady Gminy.
Miernik oceny	Liczba dokumentów poddanych ocenie aktualności.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Biura urbanistyczne.
3.2 Program operacyjny/kierunki działania	Polityka przestrzenna Gminy oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju.
Działanie 3.2.1	Projektowanie rozwiązań w przestrzeni publicznej w nawiązaniu do idei Nowej Urbanistyki: stworzenie i rozwijanie przestrzeni publicznych przyjaznych dla ludzi, zapewnienie godnych warunków mieszkaniowych, promocja zdrowia i egzystowania w zgodzie z naturą. Ochrona walorów środowiska naturalnego.
Opis działania	Urządzanie terenów zielonych, wyposażanie przestrzeni w elementy małej architektury parkowej, miejsca wypoczynku i pikników rodzin-

	nach, elementy ścieżek zdrowia, place zabaw dla dzieci, siłownie zewnętrzne, turystyczne zagospodarowanie obszarów chronionych, ścieżki edukacyjne, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych, poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, w tym Fundusz Sołecki, środki zewnętrzne, w tym UE
Termin realizacji	Działanie ciągłe.
Miernik realizacji	Liczba wdrożonych rozwiązań, liczba nowych miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie
Partnerzy	Nadleśnictwo Celestynów, NGO, sołectwa.
Działanie 3.2.2	Działania dotyczące utrzymania istniejącej infrastruktury technicznej Gminy oraz obiektów, w tym sektora usług, handlu i rzemiosła
Opis działania	Bieżące remonty i modernizacje infrastruktury technicznej oraz obiektów.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki prywatne, w tym podmiotów zainteresowanych.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik realizacji	Liczba wyremontowanych obiektów.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, lokalne podmioty gospodarcze.
Partnerzy	prywatni właściciele sektora usług, handlu i rzemiosła.
Działanie 3.2.3	Ochrona ładu przestrzennego miejscowości o historycznych układach urbanistycznych, dbałość o miejsca kultu religijnego, miejsc o znaczącej wartości historycznej i kulturowej
Opis działania	Zabezpieczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zarówno układów urbanistycznych wsi o historycznym charakterze (takich jak przysiółki w miejscowości Ponurzyca) jak również elementów i miejsc o znaczącej wartości historycznej, religijnej i kulturowej (np. pomniki, kapliczki) jako elementy do zachowania. Zachowanie zrównoważonego rozwoju centralnych części wsi z zachowaniem ich historycznego układu, wspieranie istniejącego ładu przestrzennego i podnoszenie estetyki miejscowości. Promowanie dbałości o własne nieruchomości i najbliższe otoczenie. Nadanie miejscowości Celestynów charakteru zbliżonego do małego miasteczka.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik realizacji	Liczba uchwalonych mpzp – zapisy w planach.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, lokalne podmioty gospodarcze.
Partnerzy	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, NGO.
Działanie 3.2.4	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne obszarem aktywnej partycypacji mieszkańców

Opis działania	Koncepcje zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz opracowanie strategii odnowy miejscowości, z wykorzystaniem konsultacji społecznych i aktywnym włączeniem mieszkańców sołectw. Zapewnienie płaszczyzny wymiany doświadczeń, formułowania oczekiwań i potrzeb dla „starych” i „nowych” mieszkańców Gminy (Smart Village).
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne w tym budżet LGD – PROW.
Termin realizacji	Działanie ciągłe.
Miernik oceny	Liczba przyjętych koncepcji i planów odnowy miejscowości.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, NGO.
Działanie 3.2.5	Gospodarcze wykorzystanie ekstensywnie zagospodarowanych terenów przyrodniczych Gminy
Opis działania	Wspieranie rozwoju turystyki, rozbudowa nieuciążliwej infrastruktury turystycznej m.in. międzygminnych tras rowerowych, konnych tras rekreacyjnych, miejsc postojowych itp. Wypracowanie systemu wsparcia dla inwestorów w sferze turystyki.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik realizacji	Liczba powstałych inwestycji.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Prywatni właściciele sektora usług, Nadleśnictwo Celestynów, MPK, PTTK, NGO.
3.3 Program operacyjny/kierunki działania	Przeciwdziałanie skutkom suszy
Działanie 3.3.1	Podjęmowanie działań na rzecz zwiększenia retencji wodnej/przeciwdziałanie skutkom suszy na obszarze Gminy
Opis działania	Uwzględnianie w planach miejscowych terenów zielonych oraz małych zbiorników wodnych, jako miejsc rekreacyjno – retencyjnych (w miarę możliwości prawnych). Realizacje zadań związanych z: - właściwym użytkowaniem rolniczym gleb, - budownictwem ekologicznym i zagospodarowaniem wód opadowych na terenach budowlanych, - małą retencją na terenach budowlanych oraz gruntach niezabudowanych, - prowadzeniem zabiegów przeciwoerozyjnych, - promowaniem zalesiania gruntów nieużytkowanych rolniczo, - ochroną i odtwarzaniem oczek wodnych, - zachęcaniem do wykonywania nowych zbiorników wodnych, - gromadzeniem i zagospodarowaniem wody opadowej, - racjonalne i oszczędnym gospodarowaniu wodą, - powtórne wykorzystanie wody zużytej - gospodarowanie wodą w ogrodach przydomowych,

	- promowaniem błękitno-zielonej infrastruktury na terenie Gminy; a także prowadzenie kampanii edukacyjnych i informacyjnych związanych z ww. zagadnieniami.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, WFOŚiGW, PGWWP, środki UE
Termin realizacji	Działanie ciągłe
Miernik oceny	liczba zrealizowanych działań oraz liczba kampanii edukacyjno-informacyjnych na terenie gminy Celestynów
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, Spółki Wodne, Powiat Otwocki, Nadleśnictwo Celestynów
Partnerzy	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, prywatni i instytucjonalni właściciele gruntów, Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych, Nadleśnictwo Celestynów, ośrodki naukowe
Działanie 3.3.2	Budowa ogrodów deszczowych
Opis działania	Działania polegające na tworzeniu ogrodów deszczowych oraz wykorzystywaniu ekologicznego sposobu nawadniania gruntów.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne: WFOŚiGW, UE.
Termin realizacji	Działanie ciągłe
Miernik oceny	Liczba nowych ogrodów deszczowych.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, sołectwa, mieszkańcy.
3.4 Program operacyjny/kierunki działania	Dbłość o bioróżnorodność
Działanie 3.4.1	Nasadzenie gatunków rodzimych
Opis działania	Działania prowadzące do kompensacji przyrodniczej w ramach usuwanych drzew, dokonanie nasadzeń zastępczych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Lasy Państwowe, środki PROW.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba nowych nasadzeń (szt.).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie/Nadleśnictwo Celestynów.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, m.in. szkoły, Nadleśnictwo Celestynów, NGO, mieszkańcy.
Działanie 3.4.2	Tworzenie łąk pszczelich - miododajnych
Opis działania	Zazielenianie terenów publicznych, w tym: - obsiewanie ziołami, trawami, nasadzenia krzewów wzdłuż dróg i na terenach publicznych, - zakładanie łączek i parków miododajnych, - uświadamianie mieszkańcom zalet płynących z zakładania łączek pszczelich, - promowanie korzyści płynących z upraw miododajnych wśród uczniów w szkołach, - zakup i przekazywanie nasion dla szkół, przedszkoli w celu zachęcenia do zakładania łączek pszczelich.

Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki PROW.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba powstałych łączek pszczelich, liczba zorganizowanych akcji promocyjnych/edukacyjnych.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, sołectwa, mieszkańcy, NGO.
Działanie 3.4.3	
Ochrona gatunków zwierząt domowych i dzikich	
Opis działania	Działania edukacyjne wśród mieszkańców, w szczególności wśród młodzieży: - o obowiązku zapewnienia warunków do życia zwierzętom domowym wynikających z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, - promowanie szczepień ochronnych dla zwierząt, - współpraca z lekarzem weterynarii w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych wśród zwierząt domowych – realizacja programów profilaktycznych, - promowanie przyjaźni człowieka ze zwierzęciem domowym i hodowlanym, poprzez realizację cyklicznych imprez, np. święto psa, wystawy koni i inne, - organizowanie akcji wspierających schroniska dla zwierząt, np. zbiórka karmy, promowanie adopcji zwierząt bezdomnych, - współpraca z Nadleśnictwem Celestynów w zakresie ochrony gatunków zwierząt leśnych, w tym gatunków łownych, - dbałość o świat owadów zapylających, umieszczanie domków dla owadów w parkach i na skwerach publicznych, promowanie akcji wśród mieszkańców (np. domki dla owadów jako nagrody w konkursach, itp.)
Źródła finansowania	Budżet Gminy i Województwa Mazowieckiego, Lasy Państwowe, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Liczba zrealizowanych akcji edukacyjnych, programów profilaktycznych
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie/Nadleśnictwo Celestynów/Właściwy lekarz weterynarii.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, m.in. szkoły, Nadleśnictwo Celestynów, NGO, mieszkańcy, Powiatowy Lekarz Weterynarii, Lecznice weterynaryjne, związek kynologiczny, związki hodowców.
3.5 Program operacyjny /kierunki działania	
Poprawa jakości systemu gospodarowania odpadami i gromadzenia ścieków	
Działanie 3.5.1	
Ograniczenie ilości odpadów komunalnych	
Opis działania	zahamowanie wzrostu stawki za odpady, monitorowanie firmy odbierającej odpady komunalne,

	• promowanie wzorców prawidłowej segregacji ideologii „zero waste” (styl życia, zgodnie z którym człowiek stara się generować jak najmniej odpadów, a tym samym nie zanieczyszczać środowiska), • promowanie korzyści z kompostowania odpadów, • ustawienie butelkomatów na terenie Gminy, • edukacja w zakresie prawidłowej segregacji odpadów, • ponowne wykorzystanie odpadów, • używania produktów wielokrotnego użytku, • dokonywanie przemyślanych zakupów, • kontrola segregacji odpadów u mieszkańców, • kampanie informacyjne.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki podmiotów zajmujących się odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych, dotacje zewnętrzne.
Termin realizacji	Działania ciągłe.
Miernik oceny	Zmniejszenie ilości odpadów, liczba butelkomatów, liczba zorganizowanych akcji promocyjnych i edukacyjnych.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, NGO, mieszkańcy.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne – m.in. placówki oświatowe, mieszkańcy, NGO.
Działanie 3.5.2	Budowa nowego Punktu Selektywnego Zbioru Odpadów Komunalnych (PSZOK)
Opis działania	• budowa PSZOK-u wyposażonego we wszystkie wymagane elementy takie jak: kontenery pod zadaszoną halą, waga samochodowa, kontrola oddawanych odpadów, • budowa kompostownika na odpady zielone zebrane z terenów publicznych, • wykorzystanie kompostu z w/w kompostownika jako nawóz dla roślin na terenach publicznych oraz dla mieszkańców do pielęgnacji ogrodów.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki UE, NFOŚiGW.
Termin realizacji	Do 2024 r.
Miernik oceny	Obiekt PSZOK, kompostownik.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, NFOŚiGW.
Działanie 3.5.3	Usuwanie wyrobów zawierających azbest
Opis działania	• Prowadzenie akcji promujących konieczność wymiany azbestu, • Bezpośredni kontakt z mieszkańcami, w celu zachęcania do wymiany pokryć dachowych, • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na dofinansowanie akcji z różnych źródeł.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, NFOŚiGW.
Termin realizacji	Do 2030 r.

Miernik oceny	Ilość zutylizowanych wyrobów zawierających azbest (m3/t).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	WFOŚiGW, mieszkańcy.
Działanie 3.5.4	Inwentaryzacja zbiorników na nieczystości ciekłe
Opis działania	Wykonanie inwentaryzacji zbiorników na nieczystości ciekłe, monitoring bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe w celu ochrony gruntów, oraz szeroko pojętej ochrony środowiska.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba zinwentaryzowanych zbiorników, liczba zbiorników podlegających monitoringowi.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna.
Partnerzy	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (RDOŚ).
Działanie 3.5.5	Kontrola w zakresie gromadzenia ścieków
Opis działania	Wykonanie kontroli w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy.
Termin realizacji	Działanie ciągłe z częstotliwością raz na 3 lata
Miernik oceny	Liczba zinwentaryzowanych zbiorników i przydomowych/przemysłowych oczyszczalni ścieków.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna.
Partnerzy	Urząd Gminy w Celestynowie, Gospodarka Komunalna.
3.6 Program operacyjny/kierunki działań	Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej
Działanie 3.6.1	Kontynuacja programu dofinansowań „Gmina z dobrym klimatem”
Opis działania	Wymiana starych pieców tzw. kopciuchów na ekologiczne źródła ogrzewania domów jedno- i wielorodzinnych. Dofinansowania na zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych i innych urządzeń służących rozwojowi odnawialnych źródeł energii (OZE).
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Środki WFOŚiGW.
Termin realizacji	Działanie ciągłe.
Miernik oceny	Liczba wymienionych źródeł ogrzewania i zainstalowanych nowych urządzeń służących rozwojowi OZE.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	Mieszkańcy.
Działanie 3.6.2	Budowa infrastruktury służącej wytwarzaniu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (w tym mikroinstalacji)
Opis działania	Budowa instalacji fotowoltaicznych i innych urządzeń OZE przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej, budynkach komunalnych itp.
Źródła finansowania	Środki Regionalnego Programu Operacyjnego dla Mazowsza na lata 2021-2027, Budżet Gminy
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba instalacji (szt.)

Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Instytucje rządowe i samorządowe, gminne jednostki organizacyjne.
Działanie 3.6.3	Realizacja programów zmierzających do rozbudowy instalacji fotowoltaicznych i innych urządzeń służących rozwojowi OZE
Opis działania	Promowanie i realizacja programów rządowych, unijnych itp., szkolenia celem budowy instalacji fotowoltaicznych, magazynów energii i innych urządzeń służących rozwojowi OZE.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, środki zewnętrzne, w tym UE.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Ilość szkoleń, ilość beneficjentów programów.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie,
Partnerzy	Beneficjenci programów, WFOŚiGK
Działanie 3.6.4	Termomodernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej
Opis działania	Wymiana źródeł ciepła i działania związane z podniesieniem efektywności energetycznej budynków i obiektów użyteczności publicznej.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Budżet Państwa, środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba budynków i obiektów poddanych termomodernizacji (szt.), liczba wymienionych i zmodernizowanych źródeł ciepła (szt.).
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie, gminne jednostki organizacyjne.
Partnerzy	Gminne jednostki organizacyjne, instytucje rządowe i samorządowe.
Działanie 3.6.5	Monitoring w zakresie jakości powietrza
Opis działania	• rozbudowa systemu monitoringu jakości powietrza, • utworzenie punktu informacyjnego dotyczącego programu „Czyste Powietrze”, • bieżący monitoring palenisk domowych, • inwentaryzacja źródeł ciepła,
Źródła finansowania	Budżet Gminy i inne dostępne środki zewnętrzne.
Termin realizacji	Do 2030 r.
Miernik oceny	Liczba czujników jakości powietrza, liczba zbadanych źródeł ciepła, liczba zinwentaryzowanych źródeł ciepła.
Operator	Urząd Gminy w Celestynowie.
Partnerzy	instytucje rządowe i samorządowe, gminne jednostki organizacyjne,

3. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Podstawowym dokumentem strategicznym określającym obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (UCHWAŁA NR 22/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego). Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Maz.

gmina Celestynów położona jest w potencjalnym zasięgu Obszaru Metropolitalnego Warszawy, przez jej teren przebiega: postulowany paneuropejski korytarz transportowy (związany z trasą S17), regionalna trasa obwodowa – Duża Obwodnica Warszawy (wzdłuż zmodernizowanej trasy GP50 – z uwzględnieniem obwodnicy m. Kołbiel), korytarz innowacji, jednocześnie gmina Celestynów należy do obszarów stanowiących tzw. Zielony Pierścień Warszawy.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym dla obszaru obejmującego teren gminy Celestynów ujęte zostały również w Regionalnym Planie Transportowym Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku przyjętym uchwałą nr 515/313/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 5 kwietnia 2022 r.

Ww. dokumenty strategiczne wskazują następujące inwestycje celu publicznego, które swym zasięgiem obejmują teren gminy Celestynów:

Inwestycje celu publicznego w zakresie dróg krajowych:

- Obwodnica Aglomeracji Warszawskiej (A/S50) – poziom realizacji krajowy (GDDKiA)

Inwestycje celu publicznego w zakresie transportu kolejowego

- Prace na linii kolejowej nr 7 Warszawa Wschodnia Osobowa – Dorohusk na odcinku Warszawa – Otwock – Dęblin – Lublin, etap II - faza II;
- Prace na linii kolejowej C-E 20 na odcinku Skierniewice – Pilawa – Łuków.

Inwestycje celu publicznego w zakresie systemów energetycznych

- Budowa linii 400 kV Kozienice – Miłosna (z wykorzystaniem trasy istniejącej linii 400 kV).

System gazowy wysokiego ciśnienia

- Budowa gazociągu Rembelszczyzna – Mory – Wola Karczewska (rozbudowa zachodniej części „warszawskiego pierścienia gazowego”);
- Budowa gazociągu Rembelszczyzna - Wronów (rozbudowa istniejącego gazociągu).

Postulaty i rekomendacje dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa:

W zakresie modyfikacji układu korytarzy sieci TEN-T w *Planie* postuluje się:

- zmianę kategorii korytarzy sieci kompleksowej na korytarze sieci bazowej:
 - kolejowe i drogowe Warszawa - Lublin - Dorohusk (- Kijów) oraz alternatywnie (Warszawa – Radom -) Skarżysko-Kamienna – Medyka - Lwów, jako bazowe dualne;

Transport zbiorowy

- budowy parkingów "parkuj i jedź" w obszarach peryferyjnych aglomeracji.

Transport rowerowy

- budowę infrastruktury rowerowej wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich o wysokim natężeniu ruchu samochodowego, zarówno w ramach ogólnych inwestycji drogowych, jak i jako samodzielne inwestycje krajowego i wojewódzkiego zarządcy drogi.

Ochrona środowiska i zasobów przyrody

- zapewnienie ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu m.in. poprzez adekwatne zapisy w MPZP;
- ochronę prawną korytarzy ekologicznych poprzez wpisanie do MPZP;
- ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zwłaszcza w odniesieniu do gruntów wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa (klas bonitacyjnych I-III);
- dążenie do zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej, sprzyjającej retencji wód opadowych, głównie w miastach;
- zachowanie istniejących naturalnych zbiorników wodnych i terenów podmokłych, w tym starorzeczy, torfowisk, bagien, stawów, śródpolnych oczek wodnych oraz ich ochrona poprzez zapisy w dokumentach planistycznych gmin;
- realizację działań inwestycyjnych i utrzymaniowych melioracji wodnych, w tym ochronę układów odwodnienia rowami melioracyjnymi, budowę systemów melioracji zwiększających retencję glebową, odbudowę systemów drenarskich;
- poprawę jakości wód poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska (w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej) oraz racjonalną gospodarkę przestrzenną w sąsiedztwie zbiorników wodnych;
- realizację programów ochrony środowiska pod hałasem dla miast (m.in. Warszawa, Radom, Płock), terenów poza aglomeracjami położonymi wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich oraz dla linii kolejowych;
- rozwój zintegrowanego publicznego transportu zbiorowego, w szczególności transportu szynowego wraz z wdrożeniem systemów skutecznego zarządzania ruchem;

Opieka i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

- zachowanie ładu przestrzennego lub jego kreowanie, szczególnie w miejscach o istotnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego poprzez:
 - ochronę i kształtowanie struktur przestrzennych historycznych miast i wsi w oparciu o ochronę pola ekspozycji i eksponowanie dominant architektonicznych;
- kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu do tradycji miejsca,
 - kształtowanie i ochronę krajobrazów kulturowych m.in. poprzez utworzenie parków kulturowych.

Ochrona środowiska i zasobów przyrody

- wdrażanie koncepcji zielonej infrastruktury poprzez zachowanie i kształtowanie spójności z regionalnym systemem ekologicznym, w tym przez:
 - dalsze kształtowanie i wzmacnianie zielonego pierścienia Warszawy poprzez zalesienie gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa oraz terenów w sąsiedztwie ruchliwych ciągów komunikacyjnych;
 - konsekwentne ograniczanie rozwoju zabudowy do w miarę możliwości zwartych kompleksów, w gminach włączonych do zielonego pierścienia, kluczowych dla utrzymania terenów otwartych;
 - zwiększenie powierzchni ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych i ich właściwe zagospodarowanie;
- planowanie oraz realizacja obszarów i obiektów zielonej infrastruktury, jako czynników mających wpływ na organizację przestrzeni (kształtowanie struktur osadniczych) oraz zapewnienie w niej udziału funkcji przyrodniczo-rekreacyjnych, w tym wyznaczanie, zachowanie i kształtowanie terenów biologicznie czynnych;
- ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zwłaszcza w odniesieniu do gruntów wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa (klas bonitacyjnych I-III);
- rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej;
- realizację programów ochrony środowiska przed hałasem dla Warszawy oraz dla terenów położonych wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych.

W Planie MOFW postuluje się działania w systemie dróg dotyczące:

- przekazywania dróg krajowych i wojewódzkich do niższych kategorii zarządzania jeżeli nie spełniają warunków technicznych i funkcjonalnych dla danej drogi;
- wprowadzania priorytetów w ruchu drogowym dla transportu zbiorowego: wydzielone pasy ruchu;
- pierwszeństwa przejazdu przez skrzyżowania, w tym z sygnalizacją świetlną, dogodne usytuowanie przystanków;
- podnoszenia poziomu bezpieczeństwa przez:
 - realizację chodników, dróg dla rowerów, przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów;
- działania poprawiające bezpieczeństwo ruchu, w tym m. in.: strefowanie prędkości pojazdów, fizyczne środki uspokajania ruchu (progi zwalniające, wyniesione przejścia dla pieszych, azyle dla pieszych, wyniesione skrzyżowania, małe ronda);

- przebudowy dróg zgodnie z wynikami okresowych kontroli stanu technicznego, badań natężenia oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- prowadzenia analiz i studiów oraz pozostawiania rezerw terenowych dla obwodnic miejscowości;
- prowadzenia analiz dla budowy skrzyżowań wielopoziomowych z liniami kolejowymi.

Transport zbiorowy w MOFW

- uruchomienia dla ruchu pasażerskiego linii kolejowych:
 - nr 12 Skierniewice - Czachówek – Pilawa;
- budowy systemu parkingów „parkuj i jedź” w obszarach peryferyjnych aglomeracji;

4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY CELESTYNÓW, USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

4.1. Kluczowe uwarunkowania rozwojowe gminy Celestynów

Gmina Celestynów jest gminą wiejską położoną w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim, na Nizinie Mazowieckiej, oddalona o ok. 32 km na południowy wschód od centrum Warszawy, oraz 10 km od Otwocka. Jest jedną z ośmiu gmin tworzących powiat otwocki, centralne położenie sprawia, iż posiada bezpośredni kontakt z niemal wszystkim gminami tego powiatu. Pomimo wiejskiego charakteru, rolnictwo nie jest jej domeną z uwagi na słabą jakość gleb i znacznie rozdrobnioną strukturę. W strukturze użytkowania gruntów dominują obszary leśne stanowiąc ponad 50% powierzchni. Większość z nich wchodzi w skład Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Ponad 95 % obszaru Gminy objętych jest różnymi formami ochrony przyrody. Z tych względów największym bogactwem naturalnym gminy Celestynów są lasy i obszary chronione. Gmina Celestynów pod względem liczby ludności należy do jednej z najmniej licznych w powiecie otwockim - zamieszkuje ją 9,42 % ludności powiatu w liczbie 11 701 mieszkańców. Pod względem zajmowanego areału (88,9 km²) jest czwartą gminą stanowiąc 14,43 % powierzchni powiatu. Gęstość zaludnienia 131 os. na 1 km² przyjmuje wartość poniżej przeciętnej dla powiatu. Gminę tworzy 15 sołectw – miejscowości o dość zróżnicowanym areale i liczbie ludności. Najliczniejszym sołectwem pod względem liczby ludności i jednocześnie siedzibą Gminy jest położona w centralnej części wieś Celestynów. Natomiast największym pod względem areału jest sołectwo Podbiel – blisko 16 km² z jedną z niższych gęstości zaludnienia – 28 os. na 1 km². Najmniejszymi pod względem areału są sołectwa Dyżin 1,11 km² i Glina – 2,68 km², notując największą gęstość zaludnienia – 232 i odpowiednio 431 os./km.

Gmina Celestynów jest stosunkowo słabo zurbanizowana. Tereny zabudowane nie przekraczają 10% ogólnej powierzchni Gminy. Cechą charakterystyczną jest również niski udział w ogólnej powierzchni Gminy terenów związanych z działalnością produkcyjną i usługową.

Północną i centralną część Gminy charakteryzuje osadnictwo skoncentrowane, w części południowej zabudowa jest znacznie bardziej rozproszona. Jest to związane z dawnym charakterem rolniczym południowej części Gminy. Nowi mieszkańcy najchętniej osiedlają się w większych miejscowościach takich jak Celestynów, Dąbrówka, Pogorzel i Głina. Coraz większym zainteresowaniem cieszy się również Lasek, Dyżin i Jatne.

Gmina Celestynów położona jest w części powiatu stosunkowo słabo przekształconym antropogenicznie, gdzie dominującą funkcję ma przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz rekreacyjne wykorzystanie terenu. Przez Gminę przebiegają szlaki komunikacyjne o charakterze krajowym, wojewódzkim i lokalnym: dwie drogi krajowe: nr 50 Góra Kalwaria - Kołbiel (będąca fragmentem obwodnicy Warszawy dla tranzytu ciężarowego relacji Sochaczew - Grójec - Mińsk Mazowiecki) oraz droga ekspresowa nr S17 Warszawa - Lublin, a także dwie drogi wojewódzkie nr 797 Celestynów - Regut (do drogi nr 50) i droga nr 862 Osieck - Tabor (od granicy Gminy do drogi nr 50). Przez teren Gminy przebiegają również dwie linie kolejowe: Warszawa - Otwock - Pilawa oraz Skierniewice - Pilawa - Łuków.

Gmina Celestynów wraz z całym powiatem otwockim na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016r. określającego podział województwa mazowieckiego na dwie jednostki statystyczne poziomu NUTS2 – znajduje się w ramach regionu warszawskiego stołecznego.

4.2. Rekomendacje i kierunki interwencji

Kierunki polityki przestrzennej Gminy zostały określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Celestynów. Gmina zatwierdziła nowe studium w roku 2016 (na podstawie Uchwały Nr 177/16 Rady Gminy Celestynów z dnia 27 października 2016 r.). Krótki okres obowiązywania studium wskazuje, że zabezpiecza ono potrzeby Gminy i wskazuje najbardziej aktualne kierunki jej dalszego rozwoju, w tym w zakresie maksymalnego zapotrzebowania na tereny budowlane (spełnienie przepisów art. 10 ust. 1 pkt. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).⁶

⁶ Ocena aktualności Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Gmina Celestynów, Zbigniew Bronowicki BROL Systemy Przestrzenne

Realizacja polityki przestrzennej Gminy wykonywana jest poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W chwili obecnej na obszarze Gminy obowiązuje 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- dla miejscowości Dąbrówka i części miejscowości Stara Wieś (ok. 616ha);
- dla miejscowości Ostrów - część I (ok.306ha);
- dla części miejscowości Pogorzel - część A, gmina Celestynów (ok. 16ha);
- dla części miejscowości Pogorzel-część B (ok.304ha);
- dla części miejscowości Regut (ok. 876ha).

Aktualnie około 23% Gminy pokryte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ponadto, w opracowaniu są kolejne trzy plany miejscowe:

- dla części miejscowości Lasek;
- dla części miejscowości Dąbrówka i Celestynów (Celestynów Cmentarz”);
- dla działki nr ew. 220, obręb Celestynów.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego, ujęte w aktualnym SUIKZP⁷ to:

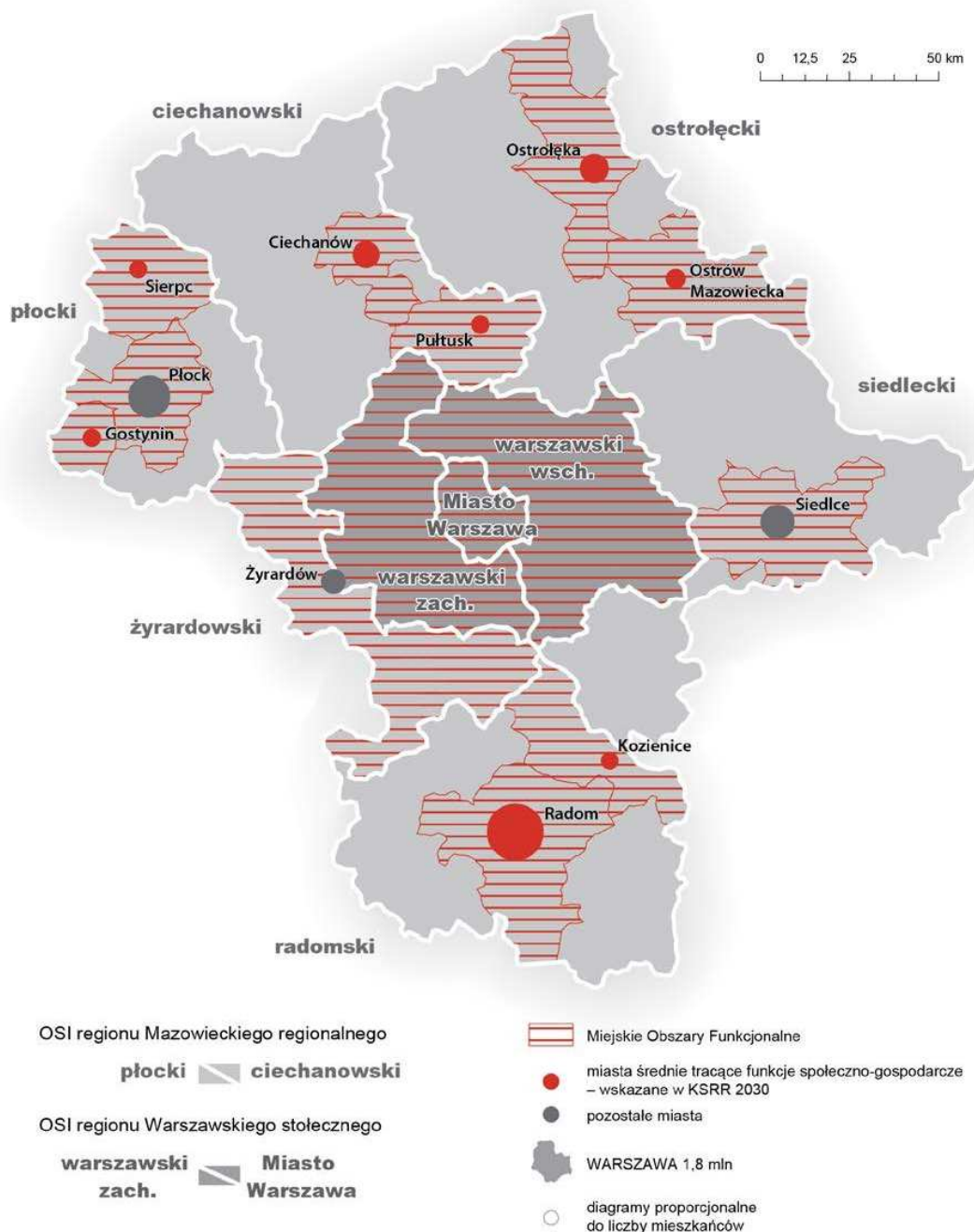
- intensyfikacja procesów urbanizacyjnych w ramach istniejących jednostek osadniczych o wykształconym układzie komunikacyjnym, obsługiwanym przez magistralne sieci infrastruktury technicznej, a także przez obiekty usług społecznych;
- rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez jej uzupełnianie i powiększenie z zachowaniem wymogów wynikających z uwarunkowań społeczno-gospodarczych, środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego;
- rozwój terenów produkcji, składów i magazynów głównie wzdłuż drogi krajowej nr 17;
- rozwój usług centrotwórczych na obszarze miejscowości gminnej;
- rozwój turystyki w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- pełne wyposażenie terenów zainwestowanych w odpowiednie sieci i urządzenia infrastruktury technicznej;
- utrzymanie mieszkaniowo-przyrodniczego charakteru Gminy;
- ochrona przyrody, elementów środowiska oraz krajobrazu kulturowego.

⁷ STUDYUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CELESTYNÓW (Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 177/16 Rady Gminy Celestynów z dnia 27 października 2016 r.)

4.3. Obszar strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), w których występują problemy będące barierą rozwoju regionu.

Rycina 1 Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze

W województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI (Ryc. 1):

➤ **problemowe – podregiony NUTS 3:**

- w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
- w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa,

➤ **bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne:**

- miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny)- istniejącego biegunu wzrostu,
- miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu.

Zgodnie z obowiązującą SRWM 2030+ gmina Celestynów położona jest w OSI problemowym w regionie **Warszawskim stołecznym - warszawski wschodni**, ale także w obszarze biegunu wzrostu - **miejski obszar funkcjonalny Warszawy – istniejący biegun wzrostu**.

Działania ujęte w SRWM2030+ Innowacyjne Mazowsze obejmujące obszar gminy Celestynów⁸

OSI – Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) – bieguny wzrostu

SRWM2030+ Innowacyjne Mazowsze wskazuje, że wsparcie dla miast i ich obszarów funkcjonalnych ukierunkowane będzie na rozwój i poprawę jakości współpracy w obszarach funkcjonalnych w celu wzmacniania potencjałów i przewyższania problemów rozwojowych w skali ponadlokalnej. Doskonalenie zintegrowanego zarządzania i współzrządzenia rozumiane jest jako podejmowanie i prowadzenie efektywnej współpracy samorządów, instytucji, grup społecznych i gospodarczych z obszaru poszczególnych MOF na rzecz wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania, wykorzystującego partycypacyjne formy procesu decyzyjnego. Współpraca we wszystkich MOF powinna być ukierunkowana w szczególności na:

1. **uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego** w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych

⁸ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze (Załącznik do uchwały nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24.05.2022 r.)

przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu;

2. **rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym**, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim;
3. **poprawę jakości powietrza**, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
4. **zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych** dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań.

MOF Warszawy – istniejący biegun wzrostu

Warszawa wraz z miejskim obszarem funkcjonalnym, obejmującym region NUTS 2 Warszawski stołeczny, pełni funkcję ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim. W przypadku Warszawy i jej miejskiego obszaru funkcjonalnego niezbędne jest dalsze wzmacnianie współpracy ponadlokalnej dla podtrzymania i rozwoju funkcji obszaru jako istniejącego bieguna wzrostu, zarówno w skali województwa, jak i kraju. Takie podejście pozwoli uzyskać wyższą efektywność, lepszą koordynację i skuteczność prowadzonych działań, zwłaszcza w obliczu wysokiej dynamiki procesów rozwojowych zachodzących w MOFW. Przełoży się to także pozytywnie na wzmacnianie powiązań MOFW z całym obszarem województwa mazowieckiego. Ponadto przyczyni się do rozwoju funkcji metropolitalnych obszaru i budowania jego pozycji konkurencyjnej w skali europejskiej i światowej.

Sprzyjać powyższemu będzie koncentracja współpracy na:

- **działaniach wspólnych dla wszystkich MOF**, wskazanych powyżej (**OSI – Miejskie obszary funkcjonalne – bieguny wzrostu**);

- **budowaniu konkurencyjności** na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikających z koncentracji funkcji administracyjnych.

Warszawsko-wschodni obszar strategicznej interwencji:

Interwencja w OSI warszawsko-wschodnim zorientowana będzie na poprawę dostępności do infrastruktury komunalnej i usług społecznych, które są słabiej dostępne w porównaniu z podregionem warszawskim zachodnim. Skoordynowane działania ukierunkowane na tworzenie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw w podregionie przełożą się pozytywnie na poprawę sytuacji na rynku pracy oraz wzmocnienie bazy dochodowej samorządów. Na potrzebę prowadzenia działań w zakresie aktywizacji zawodowej wskazuje stosunkowo wysoka stopa bezrobocia na tle Warszawy i podregionu warszawskiego zachodniego. W podregionie występuje znaczący potencjał wynikający z walorów kulturowych, krajobrazowych i przyrodniczych, który może stać się podstawą do rozwoju form turystyki i rekreacji opartych na turystyce wellness i spa, konferencyjnej, biznesowej i agroturystyce. Ze względu na potencjał wynikający z sąsiedztwa Warszawy, podregion jako ważny obszar tranzytowy wymaga skoordynowanej współpracy samorządów na rzecz rozwoju oferty inwestycyjnej w celu zapewnienia terenów pod nowe inwestycje, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów środowiska przyrodniczego i ład przestrzennego.

Działania w OSI warszawsko-wschodnim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach.

a. Wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru poprzez:

- **aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości**, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi,
- **rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej**,
- **poprawę jakości infrastruktury turystycznej**.

b. Poprawa dostępności do infrastruktury komunalnej i do usług społecznych poprzez:

- **budowę i rozbudowę infrastruktury komunalnej**,
- **rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego** poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, w szczególności na obszarach wykluczenia transportowego,
- **rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych**,
- **poprawę dostępności do usług publicznych** w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej.

4.4. Model funkcjonalno-przestrzenny

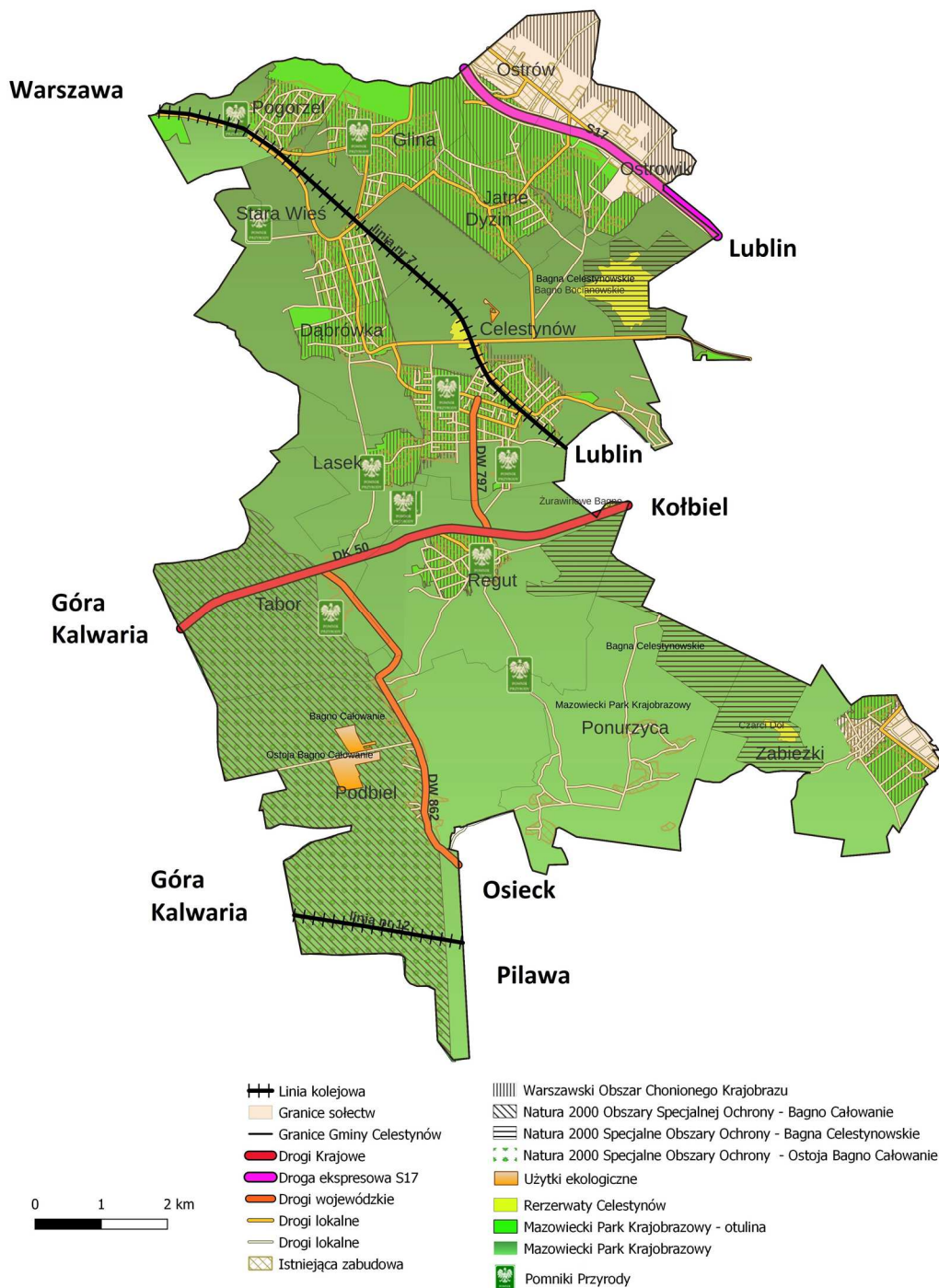
Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Należy zadbać o stworzenie infrastruktury sprzyjającej osiedlaniu się młodych ludzi, poprzez wydzielenie obszarów pod zabudowę wraz z niezbędną infrastrukturą. Główne potrzeby, to również stworzenie miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 oraz domu opieki nad seniorami, rozbudowa szkoły podstawowej w Starej Wsi, tworzenie warunków do rozwoju nieuciążliwej przedsiębiorczości. Rozbudowa infrastruktury technicznej – głównie sieci kanalizacyjnej i gazowniczej, poprawa jakości dróg gminnych, poprawa bazy mieszkań komunalnych. Wreszcie poprawa i rozbudowa infrastruktury turystycznej, w tym tras rowerowych, rewitalizacja obiektów zabytkowych, wyznaczanie szlaków konnych i pieszych. Większy nacisk na wykorzystanie lokalnych atutów, rozwój infrastruktury turystycznej oraz na promocję Gminy, celem wzmocnienia charakteru Gminy turystycznej.

Poniższe ryciny obrazują podstawowe uwarunkowania modelu funkcjonalnego Gminy, w tym obszary chronione, sieć komunikacyjną łącznie z siecią osadniczą. Ostatnia z prezentowanych w modelu rycin przedstawia rozmieszczenie najistotniejszych inwestycji zaplanowanych do realizacji w okresie ujętym w niniejszej Strategii.

Rycina 2 Obszary chronione gminy Celestynów wraz z układem komunikacyjnym i siecią osadniczą

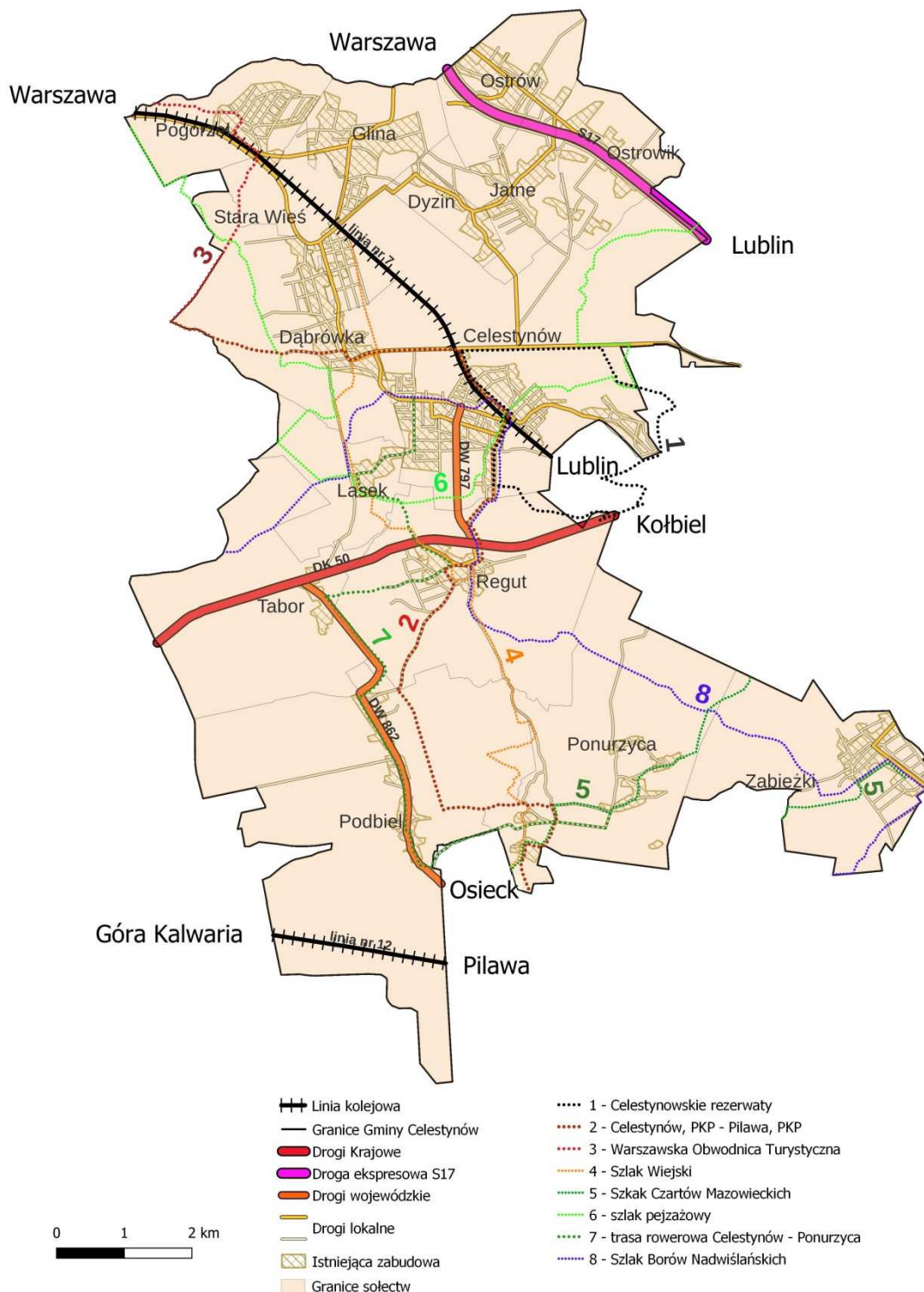
Gmina Celestynów - Tereny chronione

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Celestynów

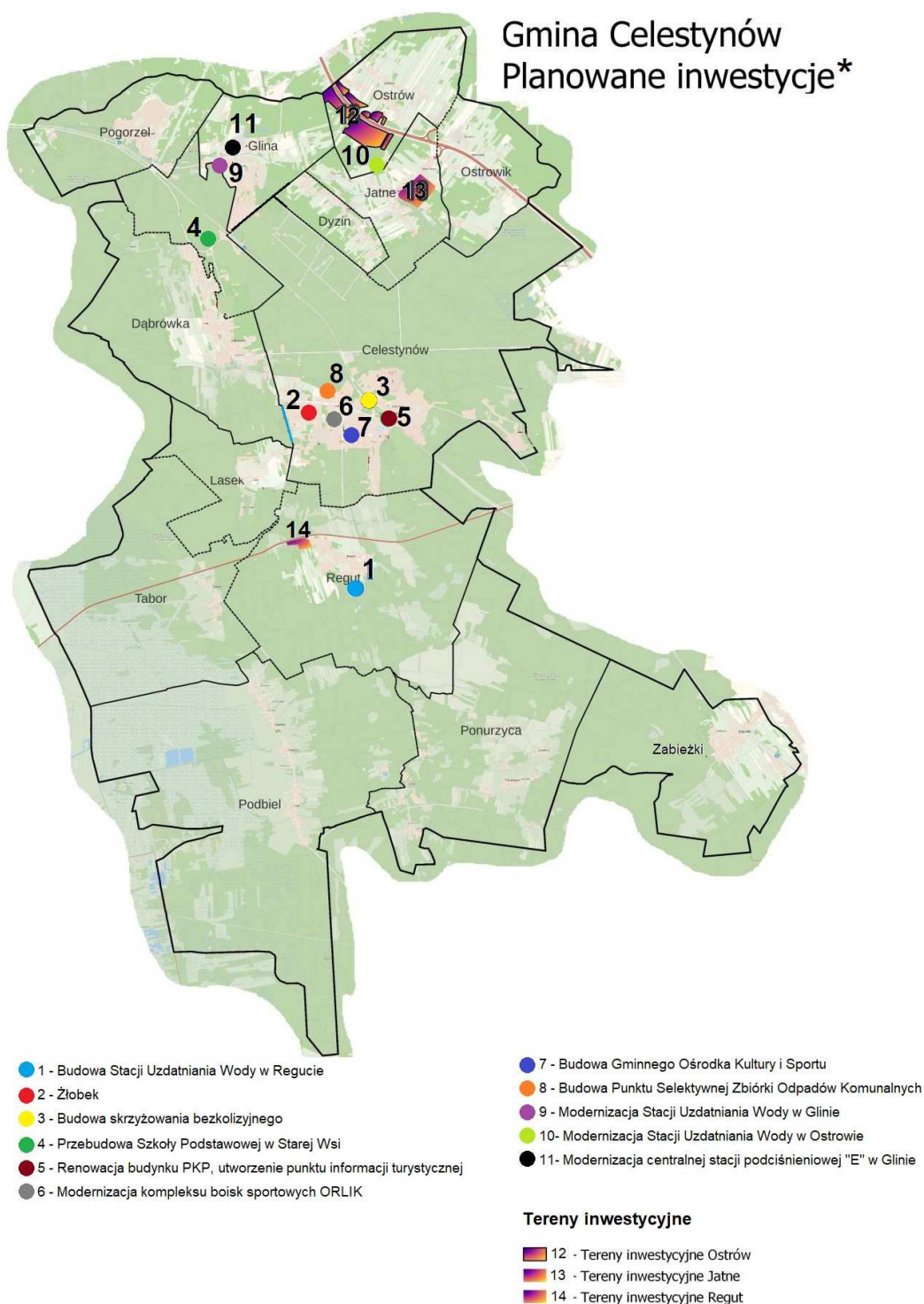
Rycina 3 Model funkcjonalny obrazujący powiązania sieci komunikacyjnej z siecią osadniczą

Gmina Celestynów Układ komunikacyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Celestynów

Rycina 4 Model funkcjonalny obrazujący planowane inwestycje oraz tereny inwestycyjne

* mapa poglądowa
(nie zawiera lokalizacji inwestycji liniowych oraz inwestycji
których dokładna lokalizacja nie została jeszcze ustalona)

Źródło: Opracowanie własne UG Celestynów

GMINA CELESTYNÓW

5. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH O ZASIĘGU REGIONALNYM

Strategia Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030 została opracowana zgodnie z obowiązującymi dokumentami wyższego rzędu. Jej założenia i cele wpisują się w cele Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+), która jest głównym dokumentem strategicznym regionu. W układzie celów *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+* zastosowano wielowymiarowe podejście, które uwzględnia złożoność wszystkich sfer działalności człowieka. Cele rozwojowe zostały wyznaczone w pięciu obszarach działań: gospodarka, dostępność, środowisko i energetyka, społeczeństwo oraz kultura i dziedzictwo.

Cel główny SRWM 2030+ brzmi: *Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.*

W poniżej tabeli wskazano obszary i wybrane kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze, w które wpisują się cele strategiczne i operacyjne oraz poszczególne działania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030:

Tabela 9 Wybrane obszary i kierunki działań SRWM 2030+, w które wpisują się działania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023 – 2030.

OBSZAR	KIERUNKI DZIAŁAŃ/DZIAŁANIA SRWM 2030+	KIERUNKI DZIAŁAŃ W STRATEGII ROZWOJU GMINY CELESTYNÓW NA LATA 2023 - 2030
GOSPODARKA	1.Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	1.7 Rozwój gospodarczy.
	6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich.	1.3 Aktywne i zintegrowanego społeczeństwo; 1.7.3 Wspieranie producentów rolnych, promocja produktów ekologicznych i lokalnych.
DOSTĘPNOŚĆ	7. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej re-	2.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej;

		gionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni.	2.1.1 Budowa infrastruktury niezbędnej do rozwoju atrakcji historycznych i turystycznych: Budowa punktów przesiadkowych i Parkingów Park&Ride
		8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu.	3.1 Tworzenie warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju Gminy w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne; 3.2 Polityka przestrzenna Gminy oparta na zasadzie Zrównoważonego rozwoju.
ŚRODOWISKO ENERGETYKA	I	10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska.	2.3 Rozbudowa systemu wodociągowego na terenie Gminy; 3.4 Dbłość o bioróżnorodność.
		11. Proekologiczna transformacja energetyki.	3.6 Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej;
		12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu.	1.6 Wysoki poziom bezpieczeństwa społeczeństwa; Wysoki poziom bezpieczeństwa społeczeństwa; 3.3 Przeciwdziałanie skutkom powodzi oraz skutkom suszy;
		13. Poprawa jakości środowiska.	2.2 Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy; 3.5 Poprawa jakości systemu gospodarowania odpadami i gromadzenia ścieków;
		14. Podnoszenie efektywności energetycznej.	Działanie 2.8.1 Termomodernizacja i remonty budynków komunalnych Termomodernizacja i remonty budynków komunalnych

SPOŁECZEŃSTWO	15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.	1.1 Zaspokojenie potrzeb aktywnego spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych;
	16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych.	1.4 Kompleksowa polityka senioralna i prozdrowotna; 1.4.1 Stworzenie punktu dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych; 1.4.2 Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej; 2.5 Modernizacja bazy oświatowej; 2.5.2 Budowa, przebudowa lub modernizacja budynku na potrzeby żłobka gminnego; 2.7 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo mieszkańców; 2.8 Pozostałe zadania z zakresu opieki socjalnej i gospodarki komunalnej.
	17. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców.	1.3 Aktywne i zintegrowane społeczeństwo.
	19. Włączenie i integracja społeczna.	1.5 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, cyfrowemu i ekologicznemu.
KULTURA I DZIEDZICTWO	20. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego.	2.4 Rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury oraz gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rozwój turystyki na terenie Gminy; 2.6 Renowacja zabytków i miejsc pamięci.
	21. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa.	Działanie 1.7.2 Promocja i rozwój turystyki; Działanie 2.4.5 Rozbudowa bazy okołoturystycznej; Działanie 2.4.7 Zagospodarowanie turystyczne terenu Gminy (gastronomia, baza noclegowa); Działanie 2.4.8 Opracowanie Strategii rozwoju turystyki i produktu turystycznego

		gminy Celestynów PRZYSTANEK CELESTYNÓW na lata 2023 – 2033.
		Promocja i rozwój turystyki
	22. Upowszechnianie kultury i twórczości.	1.2 Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców; 2.4 Rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury oraz gminnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rozwój turystyki na terenie Gminy; 2.4.4 Podnoszenie standardu świetlic wiejskich.
	23.1. Wspieranie ośrodków miejskich i wiejskich w upowszechnianiu potencjału kultury wraz z rozwojem funkcji turystycznych.	Działanie 1.3.3 Opracowanie koncepcji Smart Village; Działanie 2.4.8 Opracowanie Strategii rozwoju turystyki i produktu turystycznego gminy Celestynów PRZYSTANEK CELESTYNÓW na lata 2023 – 2033.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SRWM 2030+

6. SYSTEM WDRAŻANIA I REALIZACJI, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Celestynów oraz pełniącymi określone w nim role będą:

– Wójt Gminy:

- odpowiada za wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy;
- wyznacza Opiekuna Strategii.

– Rada Gminy:

- analizuje postępy wdrażania Strategii;
- akceptuje sprawozdania z realizacji Strategii;
- analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii;
- uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu Budżetu Gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych.

– Opiekun Strategii:

- pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych Partnerów/Operatorów;
- mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii;
- upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców Gminy;
- koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii;
- rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii;
- inicjuje realizację poszczególnych działań.

– Operatorzy realizacji Strategii tj. poszczególne wydziały/komórki Urzędu Gminy w Celestynowie oraz jednostki organizacyjne gminy Celestynów:

- realizują poszczególne działania;
- przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Opiekuna Strategii oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania;
- zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Monitoring i ewaluacja Strategii

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych i operacyjnych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. Tym samym monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników realizacji mających swoje źródło w efektach poszczególnych zadań, uwzględnionych w planowanych działaniach.

Monitoring Strategii, w tym osiągniętych wskaźników odbywać się będzie corocznie - sprawozdanie do 30 czerwca w roku następującym po zakończeniu poprzedzającego roku realizacji.

W celu przeprowadzenia monitoringu, gminne jednostki organizacyjne oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Opiekunowi Strategii informację na temat aktualnych wartości wskaźników oraz napotkanych/potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań w terminie nie krótszym niż 30 dni przed planowaną prezentacją na sesji Rady Gminy. Procedura aktualizacji Strategii, przegląd i aktualizacja dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023-2030” odbędzie się w połowie okresu obowiązywania Strategii lub w przypadku stwierdzenia konieczności jej aktualizacji. W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii:

1. Wójt Gminy na sesji Rady Gminy przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego (aktualizacji Strategii).
2. W oparciu o decyzję Rady Gminy Wójt we współpracy z Opiekunem Strategii określa sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii, zgodnie z zasadami określonymi w art. 10e-10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I RAMY FINANSOWE

Wdrażanie założeń Strategii Rozwoju Gminy Celestynów (w tym osiągnięcie zaplanowanych celów) wymaga zapewnienia odpowiednich środków finansowych na realizację zaplanowanych działań. Będą one pochodzić z różnych źródeł, wśród których należy wymienić:

- Środki własne JST (środki pochodzące z budżetu gminy), jest to jedno z podstawowych źródeł finansowania zaplanowanych działań w niniejszej Strategii. Środki własne JST zapewnią zarówno całkowite finansowanie niektórych inwestycji, jak również będą stanowiły wkład własny w przypadku realizacji zadań współfinansowanych ze środków UE i innych źródeł;
- Środki pozyskane z Unii Europejskiej - Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 umożliwi pozyskanie funduszy z programów krajowych oraz programu regionalnego. Środki finansowe na realizację celów tych programów będą pochodzić z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także z nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz na realizację Wspólnej Polityki Rolnej. Należy jednak nadmienić, że podział środków w ramach dostępnych programów oraz opracowywanie ich ostatecznej wersji w dalszym ciągu trwa na szczeblu centralnym.
- Skarb Państwa – m.in. środki celowe w ministerstwach, zwłaszcza w Ministerstwie Sportu i Turystyki, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju; Fundusz Inicjatyw Obywatelskich –NOWE FIO;
- Środki funduszy celowych w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej;
- Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego);
- Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

ZAŁĄCZNIK:

1. Diagnoza do Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023 – 2030 – Gmina Celestynów w latach 2020 – 2020.

Spis tabel

Tabela 1 Etapy procesu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023 - 2030.....	5
Tabela 2 ANALIZA SWOT	22
Tabela 3 Cele strategiczne	26
Tabela 4 Cel strategiczny 1 - Silna i aktywna wspólnota samorządowa	28
Tabela 5 Cel strategiczny 1 i jego cele operacyjne.....	28
Tabela 6 Cel strategiczny 2 Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju	35
Tabela 7 Cel strategiczny 2 i jego cele operacyjne.....	35
Tabela 8 Cel strategiczny 3 – Wymiar przestrzenny	44
Tabela 9 Cel strategiczny 3 Funkcjonalna przestrzeń i przyjazne środowisko – kierunki działań/ cele operacyjne	43
Tabela 10 Wybrane obszary i kierunki działań SRWM 2030+, w które wpisują się działania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Celestynów na lata 2023 – 2030.	67

Spis wykresów

Wykres 1 Ocena jakości życia mieszkańców w zakresie środowiska naturalnego, przestrzeni i komunikacji	16
Wykres 2 Średnia ocena jakości życia mieszkańców w zakresie sfery społecznej i infrastruktury technicznej	17
Wykres 3 Średnia ocena usług społecznych w badaniach ankietowych.....	17
Wykres 4 Ocena gospodarki i infrastruktury technicznej	18
Wykres 5 Pożądane priorytety rozwojowe (opracowanie własne)	20

Spis rycin

Rycina 1 Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego	59
Rycina 2 Obszary chronione gminy Celestynów wraz z układem komunikacyjnym i siecią osadniczą	64
Rycina 3 Model funkcjonalny obrazujący powiązania sieci komunikacyjnej z siecią osadniczą	65
Rycina 4 Model funkcjonalny obrazujący planowane inwestycje oraz tereny inwestycyjne	66

WYKAZ SKRÓTÓW

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego
GOPS - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
KPZK 2030 - Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
LGD – Lokalna Grupa Działania
MPK - Mazowiecki Park Krajobrazowy
NGO - organizacje pozarządowe
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSP - Ochotnicza Straż Pożarna
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PSP - Państwowa Straż Pożarna
PROW - Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
PUP - Powiatowy Urząd Pracy
PTTK -Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PZPWM - Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego
PKP Polskie Koleje Państwowe
RFIL – Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
SRWM 2030 - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 – Innowacyjne Mazowsze
SORK - Średniookresowa Strategii Rozwoju Kraju
TFOGR – Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
UE – Unia Europejska
WOFiTM - Wojskowy Ośrodek Farmacji i Techniki Medycznej w Celestynowie
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej